

Utskottet Botkyrka som organisation 2022 (UBO
2022-09-21)

2022-09-21 13:00 - 16:00

Kommunalhuset, plan 4, Mälaren

Mötesinnehåll

Punkt 0: Kallelse till Utskottet för Botkyrka som organisation 2022-09-21.....	1
Punkt 25: Svar på ledamotsinitiativ – Högre friskvårdsbidrag – friskare medarbetare och en mer attraktiv arbetsgivare.....	2
Punkt 26: Fördelning av kompetensfondens medel 2023 - samt återsrapportering 2021.....	3
Punkt 27: Riktlinje för informationssäkerhet.....	4
Punkt 28: Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun.....	5
Punkt 29: Upphandlingsstrategi för licensförsörjning.....	6
Kategori - Protokoll	
Punkt 1:.....	7

Kallelse till möte för utskottet Botkyrka som organisation

Tid: 2022-09-21, kl: 13:00

Plats: Kommunhuset, plan 4, Mälaren eller via MS Teams

Ordförande: Dag Ahlse (C)

Sekreterare: Håkan Hultgren

Ärenden:

	BESLUTAS AV UTSKOTTET BOTKYRKA SOM ORGANISATION	Dnr:
25.	Svar på ledamotsinitiativ – Högre friskvårdsbidrag – friskare medarbetare och en mer attraktiv arbetsgivare	KS/2022:00326
26.	Fördelning av kompetensfondens medel 2023 - samt återrapportering 2021	KS/2022:00320
27.	Riktlinje för informationssäkerhet	KS/2022:00464
28.	Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun	KS/2022:00467
29.	Upphandlingsstrategi för licensförsörjning	KS/2022:00xxx

Referens

Dag Ahlse (C)
dag.ahlse1@botkyrka.se

Mottagare

Utskottet Botkyrka som organisation

Yttrande gällande högre friskvårdsbidrag

Förslag till beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår att ledamotsinitiativet anses besvarad.

Sammanfattning

Botkyrka kommun arbetar aktivt förebyggande i hälsofrågor och friskvårdsbidraget är en av flera förmåner och stödinsatser som kommunen kan erbjuda sina medarbetare.

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att det sammanlagda värdet på förmåner kopplat till friskvårdsaktiviteter ligger i nivå med jämförbara kommuner.

Endast 50 % av medarbetarna utnyttjade förmånen förra året och därför föreslås att kommunen ska med riktande informationsinsatser för att få fler medarbetare att utnyttja förmånen.

Referens

Per Sjödin
per.sjodin@botkyrka.se

Mottagare

Utskott Botkyrka som organisation

Yttrande gällande ledamotsinitiativ om högre friskvårdsbidrag

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till Utskott Botkyrka som organisation:

Utskott Botkyrka som organisation noterar informationen i yttrandet.

Sammanfattning

Botkyrka kommun arbetar aktivt förebyggande i hälsofrågor och friskvårdsbidraget är en av flera förmåner och stödinsatser som kommunen kan erbjuda sina medarbetare.

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att det sammanlagda värdet på förmåner kopplat till friskvårdsaktiviteter ligger i nivå med jämförbara kommuner.

Endast 50 % av medarbetarna utnyttjade förmånen förra året och därför föreslås att kommunen ska med riktande informationsinsatser för att få fler medarbetare att utnyttja förmånen.

Bakgrund

Vid UBO (Utskott Botkyrka som organisation) sammanträdet den 25 maj 2022 lades ett ledamotsinitiativ av Willy Viitala (M) gällande en enkel fråga om högre friskvårdsbidrag som av UBO remitterades till kommunledningsförvaltningen för beredning av ett yttrande.

Huvudfrågeställningen är: *instämmer du i ovan att friskvårdsbidraget bör höjas till en nivå i paritet med våra konkurrerande närkommuner?*

Yttrande

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att det sammanlagda värdet på förmåner kopplat till friskvård ligger i nivå med jämförbara kommuner.

Friskvårdsbidraget är idag på 1 500 kr och Botkyrka kommun har också en cykelförmån på 1 500 kr för treårsperiod, vilket motsvarar 500 kr per år. Det ger ett sammanlagt värde på 2 000 kr.

Jämförelse med andra likartade kommuner:

Friskvårdsbidragens storlek

Södertälje kommun= 3 000 kr, Huddinge kommun= 2 300 kr, Tyresö kommun=1500 kr, Haninge kommun= 2 000 kr

88 procent av landets kommuner erbjuder friskvårdsbidrag, det vill säga 255 av 290 kommuner. Snittsumman ligger på 1 130 kr (2020).

Nyttjandegrad och kostnad för en eventuell höjning

Under år 2021 tog endast cirka 50 % av medarbetarna i Botkyrka kommun ut sitt friskvårdsbidrag, vilket är avsevärt lägre än tidigare år, exempelvis tog cirka 70 % ut förmånen år 2016.

Med tanke på att endast 50 % av medarbetarna utnyttjade förmånen förra året föreslås att kommunen ska arbeta i första hand med riktande informationsinsatser för att få fler medarbetare att utnyttja förmånen.

Kostnad för att höja upp friskvårdsbidraget i Botkyrka med 1 500 kr (till 3 000 kr) blir cirka 6 miljoner kronor årligen om 75% nyttjar förmånen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att beslutet inte har någon budgetpåverkan.

Helena Karlsson
Biträdande kommundirektör

Petra Oxonius
T.f. HR-direktör

Expedieras till:

Biträdande kommundirektör
HR-direktör

LEDAMOTSINITIATIV**Utskottet Botkyrka som Organisation**

2022-05-25

Högre friskvårdsbidrag – friskare medarbetare och en mer attraktiv arbetsgivare

Botkyrka kommun ligger bland de lägsta kommunerna i Stockholms län när det gäller nivåerna för friskvårdsbidrag för personalen. Såvitt jag vet så har friskvårdsersättningen varit densamma i mer än tio år.

1 500 kr då är lägre idag i köpkraft med tanke på den stigande inflationen och KPI (konsumentprisindex). Den summan är väldigt lågt generellt, men också i relation till våra grannkommuner (Södertälje har 3 000 kr och Huddinge 2 300 kr). Friskvårdsbidraget bör höjas till en nivå i paritet med våra konkurrerande närkommuner.

Det är ologiskt att kommunens friskvårdsbidrag inte har höjts. Ett ökat friskvårdsbidrag resulterar i mer nöjda och friska anställda men ökar också attraktiviteten för kommunen som arbetsgivare.

Egentligen skulle bidraget behöva höjas årligen för att svara mot inflationsökningar som ger utslag i dyrare priser. Träningskort och träningsutrustning har följt KPI vilket resulterar att pengarna blir mindre värda över tid.

Länk till SCB avseende KPI de senaste åren;

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/kpi/>

Vi föreslår Utskottet Botkyrka som Organisation besluta:

att inom majoritetens budgetberedning verka för att friskvårdsbidraget höjs till 3 000 kronor per person och år, samt att detta bör finansieras ur kommunstyrelsens budget för 2023.

Willy Viitala (M)

Referens

Dag Ahlse (C)
dag.ahlse1@botkyrka.se

Mottagare

Utskottet Botkyrka som organisation

Fördelning av kompetensfondens medel 2023 – samt återrapportering 2021

Förslag till beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår kommunstyrelsen besluta:

1. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner förslaget till fördelning av kompetensfondens medel om 10 miljoner kronor för år 2023.
2. Medlen föreslås disponeras fritt mellan beviljade insatser.
3. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner att nämnderna ges möjlighet att vid behov prioritera andra nödvändiga kompetensutvecklingsinsatser än de föreslagna förutsatt att dessa ligger i linje med de beslutade insatserna.
4. Utskottet Botkyrka som organisation tar del av och godkänner nämndernas återrapportering av 2021.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har sedan 2011 en kompetensfond där det årligen avsätts medel för kompetensutveckling i syfte är att finansiera olika kompetensutvecklingsinsatser i form av kompetenshöjning, fortbildning och andra insatser som stöd för utveckling av olika yrkesgrupper.

Kommunfullmäktige beslutar i årsredovisningen om hur stor summa som får delas ut från fonden för nästkommande år. Fonden kan dela ut högst 10 miljoner kronor under ett år. Avsättning till fonden kan endast göras då kommunen har ett positivt resultat i balanskravsutredningen i årsredovisningen. I april 2022 beslutade kommunfullmäktige i samband

med beslut om årsredovisning 2021 att utdela 10 miljoner kronor från fonden för år 2023.

Utskottet Botkyrka som organisation beslutar om fördelning av medel för kommande verksamhetsår under hösten före aktuellt år. Hösten 2022 beslutar utskottet fördelning till nämnderna för år 2023.

Tre nämnder har ansökt om medel ur kompetensfonden för att finansiera yrkesinriktade kompetensutvecklingsinsatser under år 2023, se bilaga.

Åtterrapporeringen av insatser år 2021 visar att merparten av de beviljade insatserna har genomförts enligt plan, som exempelvis formella utbildningar för att öka kvalitén i verksamheterna. Samtliga förvaltningarna har medel som ej hunnit nyttjas. Det är två förvaltningar som överfört ej nyttjade medel till utbildningsinsatser 2022. Detaljerad redovisning finns i bilaga.

Nämnder anmodas att ta hänsyn till att kompetensfondens medel kan justeras av kommunfullmäktige och därför planera sitt kompetensutvecklingsarbete därefter.

Referens

Anna Pegel
anna.pegel@botkyrka.se

Mottagare

Utskottet Botkyrka som organisation

Fördelning av kompetensfondens medel 2023 - samt återrapportering 2021

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till utskottet Botkyrka som organisation:

1. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner förslaget till fördelning av kompetensfondens medel om 10 miljoner kronor för år 2023.
2. Medlen föreslås disponeras fritt mellan beviljade insatser.
3. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner att nämnderna ges möjlighet att vid behov prioritera andra nödvändiga kompetensutvecklingsinsatser än de föreslagna förutsatt att dessa ligger i linje med de beslutade insatserna.
4. Utskottet Botkyrka som organisation tar del av och godkänner nämndernas återrapportering av 2021.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har sedan 2011 en kompetensfond där det årligen avsätts medel för kompetensutveckling i syfte är att finansiera olika kompetensutvecklingsinsatser i form av kompetenshöjning, fortbildning och andra insatser som stöd för utveckling av olika yrkesgrupper.

Kommunfullmäktige beslutar i årsredovisningen om hur stor summa som får delas ut från fonden för nästkommande år. Fondens utdelning kan högst 10 miljoner kronor under ett år. Avsättning till fonden kan endast göras då kommunen har ett positivt resultat i balanskravsutredningen i årsredovisningen. I april 2022 beslutade kommunfullmäktige i samband med beslut om årsredovisning 2021 att utdela 10 miljoner kronor från fonden för år 2023.

Utskottet Botkyrka som organisation beslutar om fördelning av medel för kommande verksamhetsår under hösten före aktuellt år. Hösten 2022 beslutar utskottet fördelning till nämnderna för år 2023.

Tre nämnder har ansökt om medel ur kompetensfonden för att finansiera yrkesinriktade kompetensutvecklingsinsatser under år 2023, se bilaga.

Åtterrapporeringen av insatser år 2021 visar att merparten av de beviljade insatserna har genomförts enligt plan, som exempelvis formella utbildningar för att öka kvalitén i verksamheterna. Samtliga förvaltningarna har medel som ej hunnit nyttjas. Det är två förvaltningar som överfört ej nyttjade medel till utbildningsinsatser 2022. Detaljerad redovisning finns i bilaga.

Nämnder anmodas att ta hänsyn till att kompetensfondens medel kan justeras av kommunfullmäktige och därför planera sitt kompetensutvecklingsarbete därefter.

Sammanställning av nämndernas ansökan

Tre nämnder har ansökt om medel ur kompetensfonden för att finansiera yrkesinriktade kompetensutvecklingsinsatser under år 2023, se bilaga.

Utbildningsnämnden	8 859 000 kronor
Vård och omsorgsnämnden	2 700 000 kronor
Socialnämnden	1 300 000 kronor
Totalt	12 859 000 kronor

Redovisning av respektive nämnds ansökan

Enligt riktlinjen för kompetensfonden är dess syfte att finansiera olika kompetensutvecklingsinsatser i form av kompetenshöjning, fortbildning och andra insatser som stöd för utveckling av olika yrkesgrupper.

Utbildningsnämnden

Utbildning	Antal medarbetare	Kostnad
Förskolläraryrket - erfarenhetsbaserad	18	1 440 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - erfarenhetsbaserad	12	960 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - arbetsintegrerad	8	455 000 kr
Utbildning inom ramen för Lärarlyftet	20	1 200 000 kr
Speciallärares- och specialpedagogprogrammet	8	608 000 kr
Utbildning inom ramen för VAL	5	400 000 kr
Utbildning lärare i Svenska som andraspråk -SVA	6	381 000 kr
Teach for Sweden	6	700 000 kr
Fortbildning förskollärare i förskoleklass	6	160 000 kr
Barnskötarutbildning och språksatsning	38	2 205 000 kr
Inläsning av gymnasiebehörighet	5	350 000 kr
Totalt	132	8 859 000 kr

Vård- och omsorgsnämnden

Utbildning	Antal medarbetare	Kostnad
Språkutbildning, vikariekostnad	20	1 000 000 kr
Omsorgsutbildning	25	1 700 000 kr
Summa kostnad:	45	2 700 000 kr

Socialnämnden

Utbildning	Antal medarbetare	Kostnad
Insatser kriminalitet	22	340 000 kr
Kompetens för socialsekreterare i bemötande/ certifiering HBTQI	135	960 000 kr
Totalt	157	1 300 000 kr

Återrapportering av beviljade medel

En uppföljning och återrapportering av beviljade medel ur kompetensfonden görs årligen och redovisas per nämnd i separat bilaga. Uppföljningen redovisar genomförda insatser, antal utbildade medarbetare, kostnaden och nyttoeffekten av utbildningsinsatsen.

Återrapporteringen av insatser år 2021 visar att merparten av de beviljade insatserna har genomförts enligt plan, som exempelvis formella utbildningar som ökat kvaliteten i verksamheterna. Samtliga förvaltningarna har medel som ej hunnit nyttjas. Det är två förvaltningar som överfört ej nyttjade medel till utbildningsinsatser 2022.

Kommunledningsförvaltningens förslag till fördelning

Kompetensutveckling är en viktig del i kommunens totala kompetensförsörjning. En effektiv organisation kräver rätt kompetens och under de kommande åren är det av vikt att stärka kompetensutvecklingen i Botkyrka kommun för att kunna ta vår roll som möjliggörare för Botkyrkaborna.

Kommunledningsförvaltningen föreslår, med utgångspunkt i riktlinjen för kompetensfonden, lagkrav, bristyrken och redovisade behov nedan förslag till fördelning av 10 miljoner kronor från kompetensfonden för kompetensutvecklingsinsatser år 2023;

Utbildningsnämnden	6 000 000 kronor
Vård och omsorgsnämnden	2 700 000 kronor
Socialnämnden	1 300 000 kronor

Totalt 10 000 000 kronor.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Fördelningen av kompetensfondens medel för år 2023 genererar inga ekonomiska konsekvenser då medel om 10 miljoner kr avsattes i samband med årsredovisning 2021.

Leif Eriksson
Kommundirektör

Petra Oxonius
tf HR-direktör

Bilagor

Ansökan för insatser 2023
Återrapportering av beviljade medel för 2021

Expedieras till:

Utskottet Botkyrka som organisation
Kommunstyrelsen
Vård- och omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Socialnämnden
Petra Oxonius, tf HR-direktör, kommunledningsförvaltningen
Anna Pegel, HR-utvecklare, kommunledningsförvaltningen
Annelie Mårdh, HR-operativ chef, utbildningsförvaltningen
Åsa Olsen, HR-chef, kommunledningsförvaltningen
Kristina Salander, HR-specialist, socialförvaltningen
Annette Ödalen, controller, kommunledningsförvaltningen)

BOTKYRKA KOMMUN

Socialförvaltningen

Kod:2.3.2.2

Referens Åsa Olsen
asa.olsen@botkyrka.se

Dnr: SN/2022:00200

Ansökan kompetensfonden 2023

Ansökan från socialförvaltningen gäller kompetenshöjande insatser inom förebyggande samt motiverande arbete utifrån inflödet av unga kriminella, förstärka kunskap och kompetens inom det socialpsykiatriska området samt att stärka förvaltningens medarbetare att möta våra medborgare på fördomsfria och professionella sätt genom olika insatser.

Förvaltningen vill därför i prioriterad ordning höja kompetensen inom socialpsykiatri för vuxenutredarna, höja kompetensen för dem som arbetar med unga kriminella i metoder att förebygga, utreda, motivera samt ge behandlingsinsatser att lämna kriminalitet, ge utbildning för MI-utbildare inom motiverande samtal samt fortsätta att certifiera inom HBTQI.

Tidiga insatser samt insatser för unga och unga vuxna i/i närheten av kriminalitet

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Insatser kriminalitet (SAVRY och EARL)	12	150 000 kr
Insatser kriminalitet FFT samt handledning inom detsamma	8	190 000 kr

Socialförvaltningen har sedan lång tid tillbaka erfarenhet av komplexiteten i den här typen av ärenden som ofta involverar hela familjer och det personliga nätverket. I och med skapandet av det våldspreventiva centret (VPC) har en stor del av socialtjänstens samarbetsfokus riktats dit. Samverkan genom centret har utvecklats enormt på kort tid och vår uppfattning är att samarbetet mellan förvaltningen och andra delar i kommunorganisationen, men framför allt mellan socialtjänst och polis, har underlättats på ett sätt som gör att vårt arbete går mycket smidigare än tidigare.

Genom att samarbeta och samlokalisera resurser på det sätt som idag är möjligt tack vare VPC, så ökar informationsflödet in till socialtjänsten och då även konsekvenserna av det i form av mängden ärenden och behovet av att vara snabba både i utredning och insatser. För att kunna hantera detta långsiktigt behöver resurser tillsättas och dessa ryms inte inom ordinarie budget. Detta gäller både på personalområdet och inom utrednings- och insatssidan. Här kan vi se att vi behöver höja kompetensen hos vår personal inom området för att möta upp det snabbt ökade inflödet och för att tidigt fånga upp yngre barn innan de blir en del av problematiken.

SAVRY och EARL

Socialförvaltningen har sedan lång tid tillbaka erfarenhet av komplexiteten i att bemöta kriminalitet, den här typen av ärenden som ofta involverar hela familjer och det personliga nätverket. I och med ökade komplexa ärenden kopplat till våld och kriminalitet som vi utreder ser vi ett behov av att arbeta med de evidensbaserade bedömningsinstrumenten SAVRY och EARL. De används för att göra bedömning av risk för våldsamt beteende eller annat allvarligt kriminellt beteende bland ungdomar respektive yngre barn.

Funktionell familjeterapi

Inom Socialförvaltningen arbetar ett par familjebehandlare som är utbildade inom FFT, Funktionell familjeterapi, för beteendeproblem hos ungdomar. Detta är en evidensbaserad metod som kan användas i dessa ärenden, bäst i kombination med stor kunskap om kriminalitet hos familjebehandlarna. Det kortsiktiga syftet är att förbättra relationerna och kommunikationen i familjerna. Långsiktigt är syftet att ungdomens antisociala beteende ska upphöra. Vi ser ett behov av att utbilda fler medarbetare inom denna evidensbaserade metod för att öka kompetensen utifrån de komplexa ärenden som ökat inom Socialförvaltningen. Vi avser att utbilda fyra familjebehandlare samt fyra utredare vars utbildning är något kortare.

Ökad kompetens inom bemötande och förståelse för olika gruppers utsatthet och behov

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Socialpsykiatri, uppdragsutbildning	30	510 000 kr
MI utbildning för utbildare	5	100 000 kr
Certifisering HBTQI	100	350 000 kr

Socialpsykiatrisk kompetens för alla medarbetare inom vuxenspåret

Förvaltningen behöver stärka alla utredare vid vuxenspåret inom socialpsykiatri för att vi rättssäkert och med förståelse för klienternas utsatthet, ska kunna utreda dessa medborgares behov av stödinsatser. Utifrån den höga personalomsättningen som förevarit inom vuxenenhetens utredningsenheter har vi tappat viktiga kompetenser inom socialpsykiatri. Till följd av kompetenstappet inom enheterna ser vi en uppenbar risk att inte kunna upprätthålla rättssäkerheten.

MI-utbildning för utbildare

Förvaltningen behöver säkerställa att alla medarbetare har utbildning i motiverande samtal (MI-utbildning) för att ge ett gott, respektfullt och professionellt bemötande till våra medborgare och klienter. Detta betyder att vi behöver kunna utbilda själva för att löpande säkerställa kompetensen. Vi har tidigare haft MI-utbildare, men behöver nu stärka upp med fler som utbildar för att minska sårbarheten. Att utbilda i egen regi innebär ekonomisk hållbarhet över tid. Kostnaden för att utbilda interna MI-utbildare motsvarar en grundutbildning i extern regi för 15 personer. Varje intern grundutbildning har 30 platser, så investeringen är avskrivnen efter ett utbildningstillfälle.

Kunskap och färdigheter inom Motiverande samtal är en grundförutsättning för att nå fram till att framgångsrikt arbeta inom Socialförvaltningens verksamheter. I synnerhet med unga i kriminalitet, deras familjer liksom vuxna med en kriminell livsstil och att med god kompetens i bemötandet och förhållningssättet man får genom MI, så kan man avvärja många hotsituationer.

Socialförvaltningen kommer med denna satsning, liksom under tidigare år, även att kunna erbjuda utbildningsplatser till medarbetare i andra förvaltningar.

Certifiering HBTQI

Socialförvaltningen har påbörjat en certifiering i förvaltningen för att på ett fördjupat sätt kunna bemöta alla våra medborgare på ett så fördomsfritt sätt som möjligt. Certifieringen innebär att vi kan fortsätta revidera textmaterial, hur vi beskriver våra insatser och att vi formulerar oss inkluderande i alla situationer. Vi vill kunna fortsätta detta viktiga arbete.

Sammanfattning av insatser, antal medarbetare, kostnad och medel.

Sammanfattning	Antal medarbetare	Kostnad
Insatser kriminalitet	22	340 000 kr
Kompetens socialsekreterare och bemötande	135	960 000 kr
Totalt		1 300 000 kr

Ansökan kompetensfond 2023 – utbildningsförvaltningen

Erfarenhetsbaserad utbildning till förskollärare

Barnskötare med tillsvidareanställning i förskola ges möjlighet att utbilda sig till förskollärare. Utbildningen omfattar 210 högskolepoäng. Förskollärare är ett bristyrke och förvaltningen ser ett stort behov av att öka andelen förskollärare i verksamheten. Mot bakgrund av det är ytterst viktigt att ge möjlighet för befintliga medarbetare som saknar förskollärarlegitimation att vidareutbilda sig parallellt med arbete. Skolorna ersätts med 70 000–80 000 kronor per deltagare och år (beroende på erhållen ersättning).

Förväntat antal deltagare: motsvarande 18 medarbetare som läser parallellt.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Erfarenhetsbaserad utbildning till förskollärare	18	1 440 000 kr

Erfarenhetsbaserad utbildning till grundlärare med inriktning mot fritidshem

Medarbetare, främst barnskötare och fritidsledare, i fritidshem ges möjlighet att studera till grundlärare med inriktning mot fritidshem. Utbildningen omfattar 180 högskolepoäng. Skolorna ersätts med 70 000–80 000 kronor per deltagare och år (beroende på erhållen ersättning).

Förväntat antal deltagare: cirka 12 deltagare som läser parallellt.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Erfarenhetsbaserad utbildning till grundlärare inriktning mot fritidshem	12	960 000 kr

Arbetsintegrerad utbildning till grundlärare med inriktning mot fritidshem

Utbildningen Grundlärare mot fritidshem – arbetsintegrerad startade höstterminen 2020. Utbildningsformen innebär att medarbetaren arbetar som obehörig lärare på fritidshem på 50–60 procent parallellt med studier på 75 procents studietakt på Södertörns högskola. Efter fyra års studier ger utbildningen lärarlegitimation som grundlärare med inriktning mot fritidshem. Utbildningen riktar sig dels till redan anställda i fritidshem som saknar lärarlegitimation, dels till en extern målgrupp. Botkyrka har åtta utbildningsplatser på utbildningen.

Kostnaden nedan avser ett gemensamt beslutat studiebidrag på 4000 kr per studiemånad.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Arbetsintegrerad utbildning till grundlärare med inriktning mot fritidshem	8	455 000 kr

Läraryftet II

Läraryftet II vänder sig till legitimerade lärare som undervisar i ämnen de inte är behöriga att undervisa i och ger efter genomförd utbildning efterfrågad behörighet. Speciallärar- och specialpedagogutbildningen ingår som möjlig utbildning även för detta statsbidrag. Skolorna ersätts med 2000 kronor/högskolepoäng.

Förväntat antal deltagare: Cirka 20 deltagare som läser parallellt på olika nivåer och med olika inriktningar.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Läraryftet II	Ca 20	1 200 00 kr

Speciallärar-och specialpedagogutbildning (med 80 procents lön)

Detta är en påbyggnadsutbildning utöver lärarexamen och omfattar 90 högskolepoäng. Speciallärare och specialpedagoger är kompetenser som utbildningsförvaltningen har fortsatt stort behov av och som är svåra att rekrytera externt. Främst gäller detta speciallärare inom grund- respektive gymnasiesärskola.

Genom statsbidrag från Skolverket finns möjlighet att som huvudman få ersättning för 70 procent av lönekostnaderna om en lärare bibehåller 80 procent av lönen vid studier till speciallärare eller specialpedagog. Medel som söks nedan syftar till att täcka upp för den återstående del av lönen som huvudmannen. Ersättningen baseras på Skolverkets schablonbelopp. För medarbetare som studerar till speciallärare med inriktningen utvecklingsstörning kan högre ersättning till skolan vara aktuell liksom för medarbetare som har en lön som är betydligt högre än Skolverkets schablonlön.

Förväntat antal deltagare: ca 8 medarbetare som läser parallellt under 2023.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Speciallärarutbildning ersättning studier med 80% lön	8	608 000 kr

Vidareutbildning av lärare som saknar examen (VAL)

VAL är en utbildningsform som erbjuder validering och utbildning av lärare som saknar examen och endast har högst 120 högskolepoäng kvar för att uppnå kravet för lärarlegitimation. Skolorna ersätts med 2000 kronor/högskolepoäng för de sista 30-60 högskolepoängen som krävs för att erhålla lärarlegitimation.

Förväntat antal deltagare: 10 deltagare årligen.

Förvaltningen ser också en möjlighet att i samverkan med högskola kunna ge stöd till obehöriga lärare som endast har en mindre del av sina studier kvar för att erhålla en lärarlegitimation. Stödet kan till exempel avse handledning vid uppsatsskrivning.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
VAL	cirka 10	400 000 kr

Svenska som andraspråk (SVA)

För att ge lärare kunskaper att undervisa i svenska som andraspråk kan statsbidrag sökas för att ersätta medarbetarens frånvaro vid studier för utbildning i undervisning svenska som andraspråk. Statsbidrag förutsätter att arbetsgivaren betalar viss ersättning och medel som söks nedan syftar till att täcka upp för den återstående del av lönen som huvudmannen betalar.

Det kan också bli aktuellt med andra utbildningssamarbeten med högskola för att öka behörigheten i svenska som andraspråk.

Förväntat antal i studier: 6 medarbetare årligen.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
SVA	6	381 000 kr

Teach for Sweden

Utbildningssektorn har idag svårt att möta behovet av utbildade lärare vilket bland annat beror på att för få lärare utbildas vid våra lärosäten. Flera satsningar pågår för att bredda rekryteringsbasen för potentiella lärare med ambitionen att få fler utbilda sig till lärare. Teach for Sweden är en stiftelse, som bland annat finansieras av utbildningsdepartementet, vars koncept är att akademiker från andra branscher ska ges möjlighet att i kombination med arbete som obehörig lärare kunna studera för att erhålla en lärarlegitimation. Detta sker under 1,5 till 2 år där arbetsgivaren anställer läraren på 100 procent men låter 20 procent av tiden bestå av betald studieledighet. Utbildningsförvaltningen önskar ge deltagande skolor ersättning för dessa 20 procent med ett schablonbelopp.

Förvaltningen uppskattar att cirka sex lärare löpande kommer vara anställda inom ramen för Teach for Sweden.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Teach for Sweden	6	700 000 kr

Fortbildning av förskollärare verksamma i förskoleklass

Med anledning av ett lagförslag om tioårig grundskola tas nationella utbildningsinsatser fram i syfte att förskollärare ska få behörighet att undervisa i grundskolans första årskurser

Universitet och högskolor genomför på uppdrag av Skolverket fortbildning för förskollärare verksamma i förskoleklass. Fortbildningarna omfattas av statsbidrag. Villkoren för att erhålla statsbidraget är att huvudmannen betalar minst 80 procent av förskollärarens lön för den tid som denne fortbildar sig. Statsbidraget motsvarar 70 procent av lönekostnaden enligt framtagare schablonbelopp. Förvaltningen vill ersätta skolor för den resterande del huvudmannen förväntas ersätta medarbetaren.

Inom förvaltningen finns i dagsläget cirka 50 förskollärare verksamma i förskoleklass. Beräkningen nedan bygger på en uppskattning att sex av dessa genomför studier år 2023.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Fortbildning av förskollärare i förskoleklass	6	160 000 kr

Vikariekostnader för barnskötare som genomgår barnskötareutbildning eller språkutbildning

Förvaltningen genomför en utbildningsinsats för barnskötare som saknar grundutbildning för barnskötare samt språkutbildning för barnskötare i svenska språket. Genom

omställningsfonden TLO-KL finansieras utbildningskostnaderna (leverantörskostnader), vikariekostnader ersätts däremot inte. För att utbildningsinsatsen ska fungera så smidigt som möjligt för verksamheten föreslås att ersättning för vikariekostnader finansieras genom kompetensfonden.

Den som genomgår barnskötarutbildningen är frånvarande för studier två dagar i veckan under 1,5 års tid. Under 2023 kommer de 13 medarbetare som påbörjade studier 2022 att fullfölja sina studier (termin tre). Förvaltningen beräknar att en ny grupp påbörjar studier med start 2023. Beräknat antal studerande är cirka 25. Beräkningen avser ersättning för 50 procent av den förväntade vikariekostnaden. Ersättningen är 70 000 kronor per deltagare.

Förvaltningens språkhöjande satsning har hittills finansierats genom omställningsfonden TLO-KL och vikariekostnader har finansierats genom statsbidrag. Möjligheten att söka statsbidrag framöver är osäker då regelverket kring statsbidrag kan komma att ändras. För det fall att statsbidrag inte kan finansiera vikariekostnader önskar förvaltningen i stället kunna nyttja medel från kompetensfonden. Förvaltningen planerar också för kompletterande insatser för medarbetare som genomgått språkutbildning i syfte att bibehålla och utveckla förvärvade språkkunskaper. De språkhöjande satsningarna omfattar även måltidspersonal inom förvaltningen.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Vikariekostnader barnskötarutbildning och språksatsning	38	2 205000

Vikariekostnader för medarbetare som läser in gymnasiebehörighet för att vara behöriga högskolestudier

Förvaltningen har identifierat ett behov att stödja medarbetare som saknar gymnasiebehörighet att kunna läsa in denna kompetens. Detta för att senare var behöriga för högskolestudier, i första hand för studier till legitimerade lärare.

Behov	Antal medarbetare	Kostnad
Vikariekostnader inläsning av gymnasiebehörighet	5	350 000

Sammanfattning av insatser och beräknade kostnader:

Utbildning	Antal medarbetare	Kostnad
Förskolläraryrket - erfarenhetsbaserad	18	1 440 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - erfarenhetsbaserad	12	960 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - arbetsintegrerad	8	455 000 kr
Utbildning inom ramen för Lärarlyftet	20	1 200 000 kr
Speciallärar- och specialpedagogprogrammet	8	608 000 kr
Utbildning inom ramen för VAL	5	400 000 kr
Utbildning lärare i Svenska som andraspråk - SVA	6	381 000 kr
Teach for Sweden	6	700 000 kr

Fortbildning förskollärare i förskoleklass	6	160 000 kr
Barnskötarutbildning och språksatsning	38	2 205 000 kr
Inläsning av gymnasiebehörighet	5	350 000 kr
Totalt	132	8 859 000 kr

Kompetensfonden – ansökan för 2023, vof

Behov av kompetensutveckling

Vård- och omsorgsnämnden har under många år haft som mål att andelen omsorgspersonal med formell kompetens ska öka. Detta tillsammans med målen om nöjda medborgare och att kvaliteten ska öka gör att förvaltningen fortsatt behöver säkerställa att alla tillsvidareanställda medarbetare inom Kommunals avtalsområde har formell kompetens. För att kunna tillgodogöra sig omsorgsprogrammet krävs en viss nivå i svenska. Därmed identifierar förvaltningen de som har behov av detta för att sedan utbilda dem i svenska språket. Det är också en politisk målsättning att öka våra medarbetares kompetens inom svenska språket för att säkerställa kvalitet och trygghet för kommunens medborgare.

Förvaltningen avser att fortsatt samarbeta med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen. Kostnaderna för vikarieersättningen gällande formell kompetens kommer att sökas från statsbidrag och vikariekostnaderna samt utbildningskostnader som inte kan sökas därifrån äskas från Kompetensfonden samt Omställningsfonden.

Svenska språket

Kostnaden som redovisas bygger på vikariekostnaden för tiden medarbetarna är i skolan under utbildningsveckorna. Kostnaden inkluderar även vikariekostnad i samband med att medarbetarna genomgår testning/nivåbedömning innan utbildningen påbörjas.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Språkutbildning, vikariekostnad	20	1 000 000

Formell kompetens

Förvaltningen har fortsatt målsättning att öka den formella kompetensen. Detta tillsammans med målen om att nöjda medborgare och kvaliteten ska öka gör att förvaltningen fortsatt behöver säkerställa att alla tillsvidareanställda medarbetare inom Kommunals avtalsområde har formell kompetens. Med formell kompetens avses omsorgsutbildning.

Kostnaden som redovisas här bygger på att 25 medarbetare är klara med 1500 gymnasiepoäng som kostar oss 69 000 kr per deltagare under 2023. Vikariekostnader avser förvaltningen ansöka i de utlysta statsbidragen som i förhand är aviserade.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Omsorgsutbildning	25	1 700 000

Sammanställning av kostnader:

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
---------------------	-------------------	---------

Språkutbildning, vikariekostnad	20	1 000 000 kr
Omsorgsutbildning	25	1 700 000 kr
Summa kostnad:	45	2 700 000 kr

Återrapporering kompetensfond 2021

Beviljade medel utöver ram för kompetensfonden 2021: 1 250 000 kr. Dessa har använts till kompetenshöjning inom ledarskap, HBTQ-certifiering, utbildning om Våld i nära relationer samt fortsatta utbildningar inom ledarskap kopplat till tidigare omorganisation. Dessa utbildningsinsatser medför en ökad kunskap, ökad kvalitet i arbetet och skapar en tryggare, öppnare och inkluderande arbetsmiljö samt bemötande av kunder och besökare av socialförvaltningens medarbetare.

2021 formades av pandemin vilket ledde till minskat antal deltagare per utbildningstillfälle, som fick skjutas upp eller avbokas då nya direktiv om distansarbete och andra restriktioner påverkade möjligheterna till att genomföra utbildningarna i dess planerade form. På grund av detta förbrukades inte hela det belopp som förvaltningens beviljats för kompetenshöjning under året. Även en del av HBTQ-certifieringen fick skjutas upp då en upphandling inte blev färdig i tid.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Våld i nära relation	20	38 000 kr

Ledarskap

I och med den nya organisationen har socialförvaltningen haft ett kompetensbehov gällande ledarskap. Under 2021 har socialförvaltningen fortsatt samarbetet med Gällöfsta Perlan, som har utbildat förvaltningens chefer både individuellt samt i ledningsgrupp med bland annat handledning/coachning, samarbete, konflikthantering samt det personliga ledarskapet.

Vidare har förvaltningen haft egna planeringsdagar för att arbeta med det personliga ledarskapet och förvaltningens ledarskap för att skapa en trygg organisation som tillsammans ska möta de skav som finns kvar sedan den nya organisationen implementerades 2019. Detta framkom i den fokusgruppsrapport som var en del i uppföljningen av den genomförda omorganisationen.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Ledarskap	35	712 333 kr

HBTQ-certifiering

Socialförvaltningen har påbörjat en certifiering för att på ett fördjupat sätt kunna bemöta alla våra medborgare på ett så fördomsfritt sätt som möjligt. Certifieringen innebär att vi har kunnat revidera textmaterial, hur vi beskriver våra insatser och att vi formulerar oss inkluderande i alla situationer.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
HBTQ-certifiering	20	85 351 kr

Sammanfattning av insatser, antal medarbetare, kostnad och beviljade medel.

Sammanfattning	Antal medarbetare	Kostnad
Våld i nära relationer		38 000 kr
Ledarskap		712 333 kr
HBTQ certifiering		85 351 kr
Totalt		835 684 kr
Beviljade medel (återrapportering)		1 250 000 kr
Ej nyttjade medel (återrapportering)		414 316 kr

Ej nyttjade medel

Förvaltningen har om-budgeterat de medel som ej använts på grund av pandemin. Dessa medel nyttjas i utbildningsinsatserna som startar under 2022.

Återrapportering kompetensfond 2021 – utbildningsförvaltningen

Inom utbildningsförvaltningen har ett antal kompetensutvecklingsinsatser genomförts under 2021 med stöd av medel ur kompetensfonden. Insatserna har syftat till att höja kompetensen och behörighetsgraden inom förvaltningens olika verksamheter. Förvaltningen har ett långsiktigt mål att öka andelen legitimerad och behörig personal. En uttalad strategi är att parallellt med rekrytering av legitimerad och behörig personal satsa på vidareutbildning av befintlig personal som saknar efterfrågad eller lagstadgad utbildning. Möjligheten att kunna ge stöd till medarbetare och skolor ekonomiskt är då avgörande för att fler ska kunna vidareutbildas. Majoriteten av utbildningarna sker i kombination med ordinarie arbete.

Antal medarbetare som omfattas avser personer som under året studerat i de utbildningar som omfattas av kompetensfonden oavsett om de studerat en eller två terminer.

Följande insatser har genomförts med stöd av medel från kompetensfonden.

Förskolläraryrket - erfarenhetsbaserad utbildning

Barnskötare med tillsvidareanställning i förskola ges möjlighet att parallellt med ordinarie arbete utbilda sig till förskollärare. Förskollärare är ett bristyrke inom förvaltningen. Andel förskollärare har ökat under senare år men behovet av fler utbildade förskollärare är fortsatt stort.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Förskolläraryrket - arbetsintegrerad	22	1 195 000 kr

Grundlärare mot fritidshem - erfarenhetsbaserad utbildning

Medarbetare, främst barnskötare och fritidsledare, inom förvaltningens fritidshem ges möjlighet att studera till grundlärare med inriktning mot fritidshem. Sedan juli 2020 har kraven skärpts och legitimation grundlärare mot fritidshem krävs för att få undervisa inom fritidshem. Förvaltningen ser att andelen lärare i fritidshem ökar men ser ett fortsatt behov av att vidareutbilda egen personal.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Grundlärare mot fritidshem - erfarenhetsbaserad utbildning	13	710 000 kr

Grundlärare mot fritidshem - arbetsintegrerad utbildning

Sedan höstterminen 2020 pågår ett samarbete mellan Södertörns högskola och fem kringliggande kommuner där en arbetsintegrerad utbildning för lärare mot fritidshem erbjuds. Medarbetaren arbetar som obehörig lärare på ett fritidshem på 50-60 procent parallellt med studier på 75 procent studietakt på Södertörns högskola. Studierna ger lärarlegitimation som grundlärare med inriktning mot fritidshem. Botkyrka har totalt nio utbildningsplatser på utbildningen. Kostnaden nedan avser ett gemensamt beslutat studiebidrag på 4000 kr per studiemånad. Förvaltningen ser att andelen lärare i fritidshem ökar men ser ett fortsatt behov av att vidareutbilda egen personal.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
-------------------	-------------------	---------

Grundlärare mot fritidshem - arbetsintegrerad utbildning	10	443 040 kr
--	----	------------

Teach for Sweden (KPU)

Teach for Sweden är en stiftelse som bland annat finansieras av utbildningsdepartementet vars koncept är att akademiker från andra branscher ges möjlighet att i kombination med arbete som obehörig lärare kunna studera för att erhålla en lärarlegitimation (KPU). Detta sker under 1,5-2 år där arbetsgivaren anställer läraren på heltid men låter 20 procent av tiden bestå av betald studieledighet. Deltagande skolor ersätts med ett schablonbelopp för dessa 20 procent.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Teach for Sweden	6	473 920 kr

Utbildning lärare i svenska som andraspråk (SVA)

För att ge lärare kunskaper i att undervisa i svenska som andraspråk kan statsbidrag sökas för att ersätta medarbetarens frånvaro vid studier. Statsbidrag förutsätter att arbetsgivaren betalar viss ersättning. Medel som sökts nedan syftar till att täcka upp för den återstående del av lönen som huvudmannen betalar.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
SVA	1	65 400 kr

Speciallärar- och specialpedagogprogrammet

Detta är en påbyggnadsutbildning utöver lärarexamen motsvarande 90 högskolepoäng och bygger på en studiemodell där medarbetaren ges ersättning för sina studier med 80 procent av lönen. Genom statsbidrag från Skolverket finns möjlighet att som huvudman få ersättning för 70 procent av denna lönekostnad upp till ett schablonbelopp. Medel som sökts nedan syftar till att täcka upp för den återstående del av lönen som huvudmannen betalar. Speciallärare och specialpedagog är lärarkategorier som framöver väntas bli allt svårare att rekrytera och det är en hög andel av förvaltningens speciallärare och specialpedagoger som närmar sig pension.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Speciallärar- och specialpedagogprogrammet	19	828 360 kr

Utbildningar inom ramen för Lärarlyftet II

Lärarlyftet II vänder sig till lärare som undervisar i ämnen de inte är behöriga att undervisa i och ger efter utbildning efterfrågad behörighet. Det är också möjligt att studera till speciallärare eller specialpedagog inom ramen för Lärarlyftet II.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Lärarlyftet	15	600 000 kr

Utbildning inom ramen för vidareutbildning av lärare (VAL)

VAL är en utbildningsform som erbjuder validering och utbildning av lärare som saknar examen och har högst 120 högskolepoäng kvar för att uppnå kravet för lärarlegitimation. Kompetensfonden ersätter de sista 30 högskolepoängen för att ta examen.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
VAL	7	165 000 kr

Sammanfattning av fördelade medel.

Utbildningsinsats	Antal medarbetare	Kostnad
Förskolläraryrket - erfarenhetsbaserad	22	1 195 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - erfarenhetsbaserad	13	710 000 kr
Grundlärare mot fritidshem - arbetsintegrerad	10	443 040 kr
Teach for Sweden	6	473 920 kr
Utbildning lärare i Svenska som andraspråk - SVA	1	65 400 kr
Speciallärar- och specialpedagogprogrammet	19	828 360 kr
Utbildning inom ramen för Lärarlyftet	15	600 000 kr
Utbildning inom ramen för VAL	7	165 000 kr
Total kostnad	93	4 480 720 kr
Beviljade medel för 2021		5 250 000 kr
Ej nyttjade medel		769 280 kr

Ej nyttjade medel

Ej nyttjade medel under året beror i huvudsak på att barnskötarutbildningen som genomförs i egen regi på Skyttbrinks gymnasium helt kunde finansieras genom omställningsfonden avseende utbildningskostnader och statsbidrag avseende vikariekostnader. Det har också varit något färre som valt att studera vissa av utbildningarna som ingick i ansökan. Utbildningsnämnden har i verksamhetsberättelse 2021 begärt att kvarstående medlen överförs till 2022 för att finansiera vikariekostnaderna för ovan nämnda barnskötarutbildning, då det inte längre är möjligt att söka statsbidrag för dessa.

Återrapportering kompetensfonden 2021, vård- och omsorgsförvaltningen

Språkutbildning

Under våren 2021 startade en utbildning i svenska språket med 28 deltagare. Av de 28 medarbetare som påbörjade utbildningen har 22 slutfört utbildningen. 83 procent av de som gjort test före och efter språkutbildning har gjort en språklig förflyttning uppåt, vilket är en rejäl förbättring i jämförelse med föregående år. Resterande 17 procent konstaterades ligga kvar på samma nivå som innan genomgången utbildning. Resultatet är mycket positivt och bedöms kunna bidra till en ökad kvalitet i förvaltningens verksamheter.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Språkutbildning	22	1 235 661 kr

Omsorgsutbildning formell kompetens

Nämnden har under många år haft en målsättning att andelen omsorgspersonal med formell kompetens ska öka. Vi ligger idag på en bra nivå med 85 % utbildade av alla tillsvidareanställda. Detta tillsammans med målen om att nöjda medborgare och kvaliteten ska öka gör att förvaltningen fortsatt behöver säkerställa att alla tillsvidareanställda medarbetare inom Kommunals avtalsområde har formell kompetens. Med formell kompetens avses omsorgsutbildning. Nedanstående utbildningskostnad uppstod 2021. Vi kom igång sent med båda utbildningarna och har därmed inte förbrukat alla medel under året.

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Omsorgsutbildning	40	2 013 131 kr

Ledarutveckling

Då förvaltningen har haft en större omställningsprocess i samband med förändrade förutsättningar inom hemtjänsten har cheferna haft behov av förändringsledning. Genom ökad kunskap om förändringsprocesser och mänskliga beteenden vid stress/förändring skapas stabilitet och trygghet för både brukare och medarbetare. Under året fanns en plan att utbilda alla chefer i förändringsledning men endast cheferna på myndighet har haft möjlighet genomgått utbildning. Cheferna upplever ett konkret stöd i sin vardag för att möta upp de förändringar som förvaltningen genomgått och kommer att genomgå i samband med hemtjänstens förändringar,

Kompetensutveckling	Antal medarbetare	Kostnad
Ledarutveckling	4	111 350 kr

Sammanfattning

Sammanfattning	Antal medarbetare	Kostnad
Språkutbildning	22	1 235 661 kr
Omsorgsutbildning	40	2 013 131 kr
Ledarutveckling	4	111 350 kr
Totalt	66	3 248 792 kr
Beviljade medel		3 500 000 kr
Ej nyttjade medel		251 208 kr

Ej nyttjade medel

Inga medel är överförda till 2022

Referens

Dag Ahlse (C)
dag.ahlse1@botkyrka.se

Mottagare

Utskottet Botkyrka som organisation

Riktlinje för informationssäkerhet

Förslag till beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår kommunstyrelsen besluta:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Riktlinje för informationssäkerhet i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

Riktlinjen gällande Informationssäkerhet syftar till att konkretisera den antagna policyn för informationssäkerhet och är en del i ledningssystemet för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen beskriver den grundsäkerhetsnivå som ska gälla för all informationsbehandling i Botkyrka kommun som blivit klassad i nivå 1 till 3 för ett eller flera av skyddsområdena konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet. Riktlinjen är uppdelad i olika kapitel där det beskrivs och ges stöd till hur informationssäkerheten ska bedrivas inom respektive område. Riktlinjen är utformad utifrån riktlinjer för styrdokument i Botkyrka samt följer i stora delar samma struktur som ISO 27001, Riktlinjer för informationssäkerhetsåtgärder och har skapats med hjälp av MSB:s metodstöd för ledningssystem för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen ämnar vara ett arbetsverktyg i Botkyrka kommuns långsiktiga arbete att höja informationssäkerhetsnivån, inte för att kunna efterlevas direkt vid införande. Riktlinjen har reviderats utifrån de remissvar som har inkommit från förvaltningarna för att bemöta de kommentarer om förtydligande som har uppstått

Referens

peter.sjolund@botkyrka.se
mattias.markenstrand@botkyrka.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Riktlinje för informationssäkerhet

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Riktlinje för informationssäkerhet i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

Riktlinjen gällande Informationssäkerhet syftar till att konkretisera den antagna policyn för informationssäkerhet och är en del i ledningssystemet för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen beskriver den grundsäkerhetsnivå som ska gälla för all informationsbehandling i Botkyrka kommun som blivit klassad i nivå 1 till 3 för ett eller flera av skyddsområdena konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet. Riktlinjen är uppdelad i olika kapitel där det beskrivs och ges stöd till hur informationssäkerheten ska bedrivas inom respektive område. Riktlinjen är utformad utifrån riktlinjer för styrdokument i Botkyrka samt följer i stora delar samma struktur som ISO 27001, Riktlinjer för informationssäkerhetsåtgärder och har skapats med hjälp av MSB:s metodstöd för ledningssystem för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen ämnar vara ett arbetsverktyg i Botkyrka kommuns långsiktiga arbete att höja informationssäkerhetsnivån, inte för att kunna efterlevas direkt vid införande. Riktlinjen har reviderats utifrån de remissvar som har inkommit från förvaltningarna för att bemöta de kommentarer om förtydligande som har uppstått

en indikation på den centrala informationssäkerhetsorganisationens arbetsinriktning

Fas 1

Personalresurser och säkerhet, Organisation och ansvar, Hantering av tillgångar, Incidenthantering

Fas 2

Relationer med leverantörer, Anskaffning informationssystem, Styrning av behörigheter

Fas 3

Kontinuitetsplanering, Driftsäkerhet, Kommunikationssäkerhet

Fas 4

Fysisk säkerhet, Kryptering

Fas 5

Efterlevnad, Riskhantering

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Att göra en precis kostnadsberäkning för införandet av denna riktlinje går inte att genomföra på grund av dokumentets övergripande natur. Kostnader som kommer att uppstå för att efterleva riktlinjen går inte heller att uppskatta förrän typ, omfattning och nivå av skyddsåtgärder är överenskomna.

Det vi vet kommer att bli en kostnad i respektive förvaltning är bemanningen av informationssäkerhetsorganisationen där det främst är en ny permanent tjänst ”informationssäkerhetssamordnare” som vi rekommenderar ska finnas i varje förvaltning som måste rekryteras. Att inte anta detta arbetsverktyg och konkretiserande av den beslutade viljeriktningen för en höjd informationssäkerhetsnivå samt strukturerat och systematiskt säkerhetsarbete lämnar Botkyrka kommun sårbart, samt ger stora svårigheter att följa interna och externa krav.

Ett antal lagkrav har vitesbelopp som påföljd om organisationen inte efterlever dem. GDPR är möjligtvis den mest välkände men exempelvis kan även bristande efterlevnad av NIS direktivet och säkerhetsskyddslagen ge negativa ekonomiska konsekvenser. Ett strukturerat kommunövergripande informationssäkerhetsarbete är en kostnadseffektiv lösning då varje verksamhet och förvaltning kan ingå i arbetet och därmed slippa arbeta fram egna arbetssätt. Det är även kostnadseffektivt då ett kommunövergripande LIS skapar en robusthet i händelse av incidenter genom att samtliga verksamheter inom kommunen arbetar utifrån samma metodik, rutiner och riktlinjer.

BOTKYRKA KOMMUN

Kommunledningsförvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

2022-08-24

4[4]

Kod:2.2.3.4

Dnr: KS/2022:00464

Leif Eriksson
Kommundirektör

Pernilla Vera Jr
Trygghets- och säkerhetsdirektör

Bilaga

Riktlinje för informationssäkerhet

Expedieras till:

Trygghets- och säkerhetsdirektör

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Riktlinje för informations- säkerhet

Dokumentansvarig är: Informationssäkerhetsansvarig
För revidering av dokumentet ansvarar: Informationssäkerhetsansvarig
För uppföljning av dokumentet ansvarar: Informationssäkerhetsansvarig
Relaterade dokument: Policy för informationssäkerhet

Innehåll

1. Inledning	4
2. Informationssäkerhet	5
3. Definitioner	6
4. Omfattning	7
5. Identifiering och hantering av risk	7
6. Organisation och ansvar	8
7. Personalresurser och säkerhet	9
8. Behandling av tillgångar	11
9. Hantering av digitala verktyg	13
10. Styrning av behörigheter	14
11. Kryptering	16
12. Fysisk säkerhet	16
13. Driftsäkerhet	17
14. Kommunikationssäkerhet	20
15. Anskaffning, utveckling, underhåll och avveckling av informationssystem	20
16. Relationer med externa och interna leverantörer samt samarbeten med andra externa parter	22
17. Hantering av incidenter och brister i informationssäkerheten	23
18. Kontinuitetsplanering	25
19. Efterlevnad	26

1. Inledning

Denna riktlinje syftar till att konkretisera policyn för informationssäkerhet.

Botkyrka kommun är beroende av att behandla information för att kunna utföra sitt uppdrag. En effektiv och säker behandling av information är en förutsättning både för verksamheten och för förtroendet från medborgare, medarbetare, leverantörer samt externa parter.

Information är ett omfattande begrepp som inkluderar allt från kunskap och information som enskilda medarbetare besitter till information som lagras och behandlas i olika informationssystem.

Informationssäkerhetsarbetet ska vara en integrerad del av verksamheten och informationsbehandlingen.

I arbetet med informationssäkerhet ska följande förutsättningar och krav säkerställas:

- **Konfidentialitet** – åtkomst till informationen ska begränsas utifrån behov.
- **Riktighet** - informationen ska vara tillförlitlig, korrekt och fullständig.
- **Tillgänglighet** - informationen ska kunna användas, efter behov, av rätt person med behörighet.

Samtliga anställda, interna och externa aktörer på Botkyrka kommun ska ha kännedom om relevanta regelverk kring informationssäkerhet samt följa dessa.

All information ska ha ett tilldelat ägandeskap och alla som hanterar informationstillgångar ansvarar för att informationssäkerheten upprätthålls enligt informationssägarans kravställning.

Var och en ska vara uppmärksam på och rapportera händelser som kan påverka säkerheten för våra informationstillgångar.

Denna riktlinje beskriver den grundsäkerhetsnivå som gäller för all informationsbehandling i Botkyrka kommun som blivit klassad i nivå 1 till 3 för ett eller flera av skyddsområdena konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet.

För information klassad i nivå 4, och därmed har ett utökat skyddsbehov, ska styrdokument för Säkerhetsskydd i stället gälla.

1.1 Efterlevnad

Kommunen ska säkerställa att överträdelser av lagar, författningar eller avtalsförpliktelser, samt andra säkerhetskrav inte sker.

Informationssäkerhetsansvarig inom kommunen ska följa upp att alla säkerhetsrutiner inom respektive ansvarsområde utförs korrekt för att uppnå efterlevnad av kommunens informationssäkerhetsregelverk.

System och delar i IT-miljö, nätverk och tillhörande infrastruktur ska regelbundet kontrolleras så att informationens konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet upprätthålls. Alla åtgärder ska dokumenteras.

1.2 Ledningssystem

Botkyrka kommuns ledningssystem för informationssäkerhet består av:

- Policy för informationssäkerhet
- Riktlinje för informationssäkerhet
- Regler
- Rutiner, instruktioner, processer, handböcker, etc.

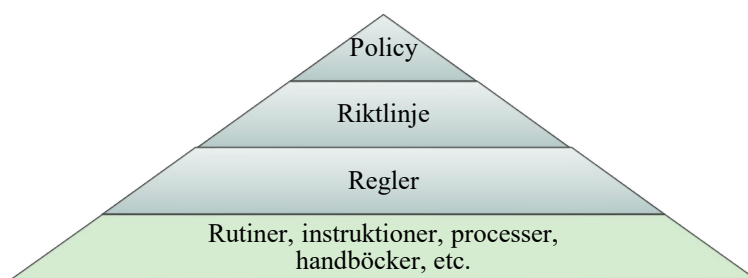

Bild 1: Botkyrka kommuns ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)

1.4 Dokumentets struktur

Detta dokument är utformat enligt *Riktlinjer för styrdokument i Botkyrka kommun*. Riktlinjer vägleder och ger konkret stöd kring hur arbetsuppgifter bör utföras inom ett visst område. De kan rekommendera tillvägagångssätt och är därför mer detaljerade än en policy men inte lika detaljerade som en regel. Dokumentet följer också i stora delar samma struktur som ISO 27001, Riktlinjer för informationssäkerhetsåtgärder och har skapats med hjälp av MSB:s ¹metodstöd för ledningssystem för informationssäkerhet (LIS).

2. Informationssäkerhet

Informationssäkerhet omfattar skydd av Botkyrka kommuns informationstillgångar med syftet att säkerställa informationens konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. All information Botkyrka kommun behandlar ska informationssäkerhetsklassificeras.

Informationssäkerhet uppnås genom införande och efterlevnad av relevanta policyer, riktlinjer, regler samt tekniska säkerhetslösningar i de verksamhetsprocesser och informationssystem där informationstillgångarna hanteras.

Med informationssäkerhet avses såväl administrativ säkerhet som teknisk säkerhet. Administrativ säkerhet avser införande av skyddsåtgärder av organisatorisk och administrativ natur, i form av utbildning, processer och rutiner. Med teknisk säkerhet avses införande av tekniska och logiska skyddsåtgärder.

¹ Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap

3. Definitioner

Begrepp	Förklaring
Andra externa parter	Andra kommuner och myndigheter
Arkivering	Bevarande av information på lång sikt och för andra syften än det ursprungliga bevarandet.
Autentisering	Kontroll (verifiering) av uppgiven identitet.
Behandling	All form av hantering, användning och manipulation av information oberoende om det utförs automatiserat eller ej.
Digitala verktyg	Hjälpmiddel som möjliggör medarbetares behandling av information exempelvis mobiltelefon, arbetsdator etc.
Extern leverantör	Privat leverantör som tillhandahåller produkter eller tjänster på uppdrag av Botkyrka kommun.
Information	Kunskap, data och källkod som har ett värde för Botkyrka kommun oavsett i vilken form som informationen behandlas.
Informationssystem	IT-tjänst, IT-system och annan teknisk utrustning som stödjer behandling av information. Definitionen av informationssystem omfattar exempelvis serversystem, arbetsdatorer, mobiltelefoner, nätverksutrustning, molntjänster, etc.
Informationstillgång	Avser all information oavsett om den behandlas manuellt eller automatiserat och oberoende av dess form eller miljön den förekommer i.
Intern leverantör	Förvaltningar, stiftelser och bolag inom Botkyrka kommuns verksamhet.
ISO 27000	Internationell standard framtagen för ledning och styrning av informationssäkerhetsarbete.
Kritisk	Informationstillgångar och informationssystem som är kritiska för Botkyrka kommuns verksamhet baserat på en riskbaserad bedömning.
Känslig	Information med åtkomst endast för en viss krets inom Botkyrka kommun och, i tillämpliga fall, även till behörig leverantör eller annan extern part.
Ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)	Ett stöd för hur informationssäkerhetsarbetet genomförs i kommunens verksamhet.
Multifaktorautentisering (MFA)	Autentisering (identitetskontroll) med minst två former av information, exempelvis en kombination av lösenord, smartkort, och biometrisk.
Processer	Beskrivning av vilka resurser, aktiviteter och leverabler som krävs för att en uppgift ska anses vara fullföljd.
Riskbaserat arbetssätt	Förutsätter en dokumenterad riskbedömning med ett dokumenterat riskägarskap.
Sekretess	Förbud mot att röja sekretessinformation vare sig det sker muntligt, genom utlämnande av allmän handling eller på annat sätt.
Styrande dokument	Upprättande och underhåll av styrande dokument sker i enlighet med dokumentet "Riktlinjer för styrdokument i Botkyrka kommun".
Systemutvecklare	Tar fram och utvecklar data/IT-system eller delar av system.

4. Omfattning

Detta dokument omfattar all behandling av information, inklusive verktyg och processer, som tillhör Botkyrka kommun oavsett format och fysisk form. Riktlinjen omfattar alla förvaltningar och nämnder. I de fall informationen hanteras elektroniskt omfattas samtliga IT-miljöer. Om Botkyrka kommuns information behandlas i en extern miljö ska behandlingen vara reglerad i avtal i enlighet med denna riktlinje.

4.1 Hantering av undantag

Eventuella undantag ska riskbedömas, dokumenteras och godkännas av informationsägaren.

Säkerhetsåtgärder

Ett godkännande gällande undantag kan göras om ett behov av undantag föreligger. Ett godkännande av undantag förutsätter följande:

- a) Om behov av undantag föreligger ska ett riskbaserat angreppssätt, i enlighet med avsnitt 5 i denna riktlinje, styra eventuellt godkännande av undantag. Undantag är aldrig permanenta, utan har en begränsad giltighetstid på som längst ett år.
- b) Om behov av undantaget kvarstår efter ett år ska en ny riskbedömning genomföras.

5. Identifiering och hantering av risk

Riskarbetet ska säkerställa att informationssäkerhetsrisker i Botkyrka kommun identifieras, analyseras, bedöms, dokumenteras, rapporteras och hanteras.

5.1 Identifiering av informationssäkerhetsrisker

Informationssäkerhetsrisker som har betydelse för informationssäkerheten inom Botkyrka kommuns verksamhet ska identifieras och dokumenteras.

Säkerhetsåtgärder

- a) Botkyrka kommun ska identifiera och analysera informationssäkerhetsrisker årligen samt vid förändringar som har betydelse för informationssäkerheten.
- b) Vid identifiering av risker som rör Botkyrka kommuns information ska olika källor användas som underlag, exempelvis:
 - Inträffade incidenter.
 - Noteringar av brister i informationssäkerhetsskyddet.
 - Omvärldsbevakning (generella hotbildstrender).
 - I samband med anskaffning, utveckling och förändring av verktyg, processer, Informationssystem och IT-infrastruktur.

- Vid uppföljning gällande efterlevnad av Botkyrka kommuns styrande dokument.
- Hantering av undantag från Botkyrka kommuns riktlinjer för informationssäkerhet.
- Säkerhetstester.
- Externa revisioner av informationssäkerhet.

5.2 Hantering av informationssäkerhetsrisker

Risker som har betydelse för Botkyrka kommuns informationssäkerhet ska hanteras och dokumenteras enligt en fastställd process.

6. Organisation och ansvar

Botkyrka kommun ska ha en ändamålsenlig organisation med tydliga roller och tillhörande ansvar. Organisationen ska tillgodose att varje verksamhet inom Botkyrka kommun kan upprätthålla ett strukturerat informationssäkerhetsarbete där all information ska ha ett tilldelat ägandeskap och vara klassad.

6.1 Informationssäkerhetsforum

För att samordning och uppföljning av informationssäkerhetsarbetet ska kunna bedrivas effektivt ska det finnas ett kommunövergripande informationssäkerhetsforum. Forumet leds av informationssäkerhetsansvarig och består av informationssäkerhetsrepresentanter från varje förvaltning.

Forumet ska agera stödjande till Botkyrka kommun och främja erfarenhets- och kunskapsutbyte, bevaka vilket behov av stöd som finns i verksamheterna och föreslå förbättringar samt förankra och samordna informationssäkerhetsaktiviteter.

6.2 Roller och ansvar

Nedan följer de roller som ingår i informationssäkerhetsorganisationen samt rollernas ansvar.

Roll	Ansvar
Kommunfullmäktige	Fastställer kommunens informationssäkerhetspolicy och har det yttersta ansvaret för kommunens informationssäkerhet.
Kommunstyrelse	Fastställer kommunövergripande riktlinjer och regler.
Nämnder	Fastställer nämndövergripande styrdokument. Är personuppgiftsansvarig och bestämmer för vilka ändamål och hur uppgifter ska behandlas.
Kommundirektör	Säkerställer att kommunen efterlever gällande styrdokument samt de externa och interna kraven för informationssäkerhet.

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Informationssäkerhetsansvarig	Ansvarar för ledningssystemet för informationssäkerhet och för kommunövergripande uppföljning av de externa och interna kraven. Leder informationssäkerhetsforum för informationssäkerhetssamordnarna. Rapporterar till kommundirektören.
Förvaltningsdirektör	Fastställer förvaltningsspecifika styrdokument och informationssäkerhetsåtgärder.
Processägare	Ansvarar för att all informationsbehandling inom processen finns beskriven i enlighet med interna och externa krav och fastställda styrdokument.
Verksamhetsansvarig	Ansvarar för att all informationsbehandling inom egna verksamheten sker i enlighet med interna och externa krav och fastställda styrdokument.
Informationsägare	Informationsägaren ansvarar för informationstillgångar, inklusive personuppgifter, och är riskägaren för informationen och ska därför genomföra riskanalys. Ansvarar för att informationen informationssäkerhetsklassificeras. Informationsägaren ansvarar för informationens riktighet, tillgänglighet samt på vilket sätt informationen sprids i enlighet med klassificering, interna och externa krav.
Förvaltningsledare	Förvaltar informationen/informationssystemet på uppdrag av informationsägaren.
Informationssäkerhetssamordnare	Bör finnas en per förvaltning. Rapporterar till förvaltningarnas respektive Förvaltningsdirektör. Deltar i förvaltningsöverskridande informationssäkerhetsforum. Agerar stödfunktion för förvaltningen inom informationssäkerhetsfrågor. Ansvarar för förvaltningens riskregister.
Dataskyddsombud	Definition i enlighet med dataskyddsförordningen. Företräder de registrerades rättigheter inom förvaltningen. Granskar förvaltningens kapacitet att efterleva regelverket och är kontaktperson mot IMY.
Objektägare	Säkerställer att tekniska förutsättningar finns för att uppfylla krav och hantera risker.
Alla anställda och uppdragstagare inom Botkyrka kommun	Ansvarar för att efterleva gällande regler för informationssäkerhet.

7. Personalresurser och säkerhet

Alla anställda, uppdragstagare och utomstående användare ska vara bedömt lämpliga samt förstå sitt ansvar inom informationssäkerhet. Det ska också säkerställas att de är medvetna om hot och problem som rör

informationssäkerhet, samt är rustade för att följa kommunens regelverk för informationssäkerhet när de utför sitt arbete för att minska risken för mänskliga fel.

7.1 Före och vid anställning

Lämplighet samt ansvar och skyldigheter gällande informationssäkerhet ska tydliggöras före och i samband med anställning eller kontraktering av en medarbetare eller uppdragstagare.

Säkerhetsåtgärder

- a) Vid rekrytering till en tjänst som medför åtkomst till känslig, kritisk eller konfidentiell information ska en fastslagen process finnas som innefattar beslut om bakgrundkontroll och/eller säkerhetsprövning av kandidaten.
- b) Anställningsvillkoren ska tydligt definiera det ansvar samt de rättigheter och skyldigheter en anställning medför utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv.
- c) Botkyrka kommun ska ha standardiserade avtalstexter gällande sekretess och hantering av digitala verktyg att använda vid upprättande av anställningsavtal.
- d) Aktiviteter som rör informationssäkerhetsfrågor och som sker i samband med att en ny medarbetare anställs ska följa en fastställd process.

7.2 Under anställningstiden

Medarbetare ska vara medvetna om och uppfylla sitt ansvar för Botkyrka kommuns informationssäkerhet.

Säkerhetsåtgärder

- a) Samtliga medarbetare ska utbildas i och påminnas regelbundet om:
 - Sitt ansvar i sin nuvarande roll gällande skydd av Botkyrka kommuns information och informationssystem.
 - Risker som kan uppstå vid hantering av Botkyrka kommuns information och informationssystem.
 - Hur rapportering sker av eventuella brister i skyddet av, samt incidenter gällande, Botkyrka kommuns information och informationssystem.
- b) Genomförandet av utbildning ska dokumenteras för att säkerställa att medarbetare ska ha genomfört relevanta utbildningar.

7.3 Vid förändring eller upphörande av anställning och uppdrag

När anställda, uppdragstagare och utomstående användare lämnar Botkyrka kommun eller ändrar anställningsförhållande ska det ske på ett ordnat sätt.

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommun ska följa en dokumenterad process vid förändring och upphörande av anställning eller uppdrag. Processen ska innehålla minst kontrollpunkter för:

- Återlämnande av digitala verktyg som tillhör Botkyrka kommun.
- Indragning eller förändring av behörigheter.
- Att all information som medarbetaren ansvarar för överlämnas till en ny utsedd informationsägare.

7.4 Disciplinär process

Botkyrka kommun ska ha en fastställd och kommunicerad process för att vidta åtgärder mot medarbetare som bryter mot Botkyrka kommuns styrande dokument.

8. Behandling av tillgångar

Botkyrka kommuns informationstillgångar ska vara skyddade på ett säkert sätt avseende konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Arbetet med informationssäkerhet ska sträva efter att balansera risker mot skyddsåtgärder. Arbetet ska inom varje område planeras, styras och utföras konsekvent.

Inledning

Samtliga informationstillgångar ska vara identifierade, informationssäkerhetsklassificerade och förtecknade. Av förteckningen ska framgå vem som är informationsägare.

Risk- och sårbarhetsanalys ska identifiera tänkbara störningar, allvarliga händelser samt extraordinära händelser. Arbetet syftar till att skapa robusta informationssystem samt identifiera och analysera skyddsvärda informationstillgångar. Arbetet ska fokusera på förebyggande insatser och konkreta skyddsåtgärder för människor, egendom och miljö.

8.1 Ansvar för tillgångar

Botkyrka kommun ska ha en dokumentation över informationstillgångar och informationssystem. Ansvar för att skydda dessa tillgångar ska dokumenteras.

8.2 Förteckning över tillgångar

Säkerhetsåtgärder

- a) Information och informationssystem ska vara förtecknade och ha ett utsett ägarskap.
- b) Verktyg, för att behandla och lagra information, ska vara förtecknade och ha ett utsett ägarskap.

c) Interna och externa tjänster som exempelvis kommunikationstjänster, molntjänster, etc. ska vara förtecknade och ha ett utsett ägarskap samt hanteras i enlighet med Botkyrka kommuns gällande styrdokument för informationssäkerhetskrav på leverantörer.

8.3 Användning av tillgångar

Säkerhetsåtgärder

Regler för användning av Botkyrka kommuns informationssystem, information samt tjänster och funktioner som är tillgängliga för medarbetare via Botkyrka kommuns infrastruktur ska vara dokumenterad och kommunicerad till respektive medarbetare.

8.6 Informationssäkerhetsklassificering

Botkyrka kommuns information ska informationssäkerhetsklassificeras för att kunna säkerställa att informationen skyddas och hanteras i enlighet med dess betydelse. Detta innefattar skydd mot otillåten behandling samt bevarande av informationens konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.

Säkerhetsåtgärder som vidtas för att skydda informationen ska, förutom identifierade risker även beakta den senaste utvecklingen, genomförandekostnader och informationsbehandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål.

Vid informationssäkerhetsklassificering ska det bedömas i vilken grad förlust av konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet hos information innebär en negativ påverkan på egen eller annan verksamhet och dess tillgångar, eller på enskild individ.

Säkerhetsåtgärder

Informationssäkerhetsklassificering ska ske regelbundet med hänsyn till krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet enligt en fastställd process.

8.7 Märkning av information

Utöver att information ska informationssäkerhetsklassas ska dokument märkas enligt rådande metadatastruktur med hänsyn till dokumentens informationssäkerhetsklassificering. Syftet med att märka dokument är att synliggöra vilka dokument som kräver särskild behandling på grund av innehållet i dokumentets säkerhetsvärde, vilket metadatastrukturen ska tillgodose.

8.8 Hantering av information

Säkerhetsåtgärder

- a) Respektive informationsklass ska ha dokumenterade regler för hur information ska hanteras och skyddas i olika behandlingssituationer.
- b) Information som behandlas av Botkyrka kommun på uppdrag av extern part ska hanteras och skyddas enligt dokumenterade instruktioner från den externa parten godkända av Botkyrka kommun.

8.9 Informationssäkerhetsklassificering av informationssystem och verktyg

Informationssystem och verktyg ska informationssäkerhetsklassificeras för att kunna säkerställa verksamhetens krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.

Säkerhetsåtgärder

Informationssystem ska minst uppfylla de informationssäkerhetskrav som ställs på dessa.

9. Hantering av digitala verktyg

9.1 Mobil datoranvändning och distansarbete

Användning av bärbara digitala verktyg, exempelvis datorer, mobiltelefoner, som lagrar eller har tillgång till information som tillhör Botkyrka kommun ska ske på ett sådant sätt att risken för obehörig tillgång till information minimeras.

Säkerhetsåtgärder

- a) Bärbara digitala verktyg ska vara försedda med skydd mot obehörig användning samt skydd mot obehörig tillgång till information som är lagrad på utrustningen.
- b) Medarbetares hantering, ansvar, rättigheter och skyldigheter gällande digitala verktyg ska i regleras i styrande dokument, inkluderas i anställningsförfarandet samt utbildas i regelbundet.

9.2 Distansarbete

Säkerhetsåtgärder

- a) Distansarbete och uppkoppling från externt nätverk till Botkyrka kommuns interna nätverk ska endast ske via Botkyrka kommuns godkända metoder och från hanterade digitala verktyg.
- b) Distansarbete och uppkoppling från externa nätverk till Botkyrka kommuns verksamhetssystem ska endast ske via Botkyrka kommuns godkända metoder och från hanterade digitala verktyg.
- c) Metoden för uppkoppling mot Botkyrka kommuns interna nätverk vid distansarbete ska kräva multifaktorsautentisering.

10. Styrning av behörigheter

Åtkomst till information och IT-system ska styras enligt dokumenterade processer.

10.1 Regler för styrning av åtkomst

Säkerhetsåtgärder

- a) Tilldelning av behörigheter till information, informationssystem och IT-tjänster ska utgå från medarbetarens ”behov-att-känna-till” och ”behov-att-kunna-utföra” för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.
- b) Beställning och godkännande av användarkonton och behörigheter ska vara uppdelat på två olika roller.

- Närmaste chef ansvarar för behörighetsbeställningar.
- Informationsägaren ansvarar för godkännanden.

10.2 Registrering av användare

Säkerhetsåtgärder

- a) Registrering av användarkonton ska ske enligt en fastställd process. Processen ska innehålla minst kontrollpunkter innan aktivering för att:
 - Det finns en formell och spårbar beställning.
 - Användarkonton är personliga så att användarna kan vara kopplade till och hållas ansvariga för sina handlingar.
 - Användare ska ha genomgått utbildning inom informationssäkerhet, genomförd utbildning loggas.
- b) Registrering av användarkonton loggas.

10.3 Tilldelning av behörigheter

Säkerhetsåtgärder

- a) Tilldelning av behörigheter ska ske enligt en fastställd process. Processen innehåller minst kontrollpunkter för att:
 - Det ska finnas en formell och spårbar beställning.
 - Tilldelning av förhöjda åtkomsträttigheter, som exempelvis *administrator* är restriktiv och ska tilldelas till ett användarkonto som skiljer sig från det användarkonto som används för ordinarie verksamhet.
- b) Tilldelning av åtkomsträttigheter ska loggas.
- c) Tilldelning av åtkomsträttigheter ska om tekniskt möjligt alltid styras av fastställda roller.

10.4 Hantering av förhöjda åtkomsträttigheter

Säkerhetsåtgärder

Inloggning med användarkonton med förhöjda behörigheter ska använda multifaktorsautentisering.

105 Granskning av användarkonton och åtkomsträttigheter

Säkerhetsåtgärd

Granskning av användarkonton, behörigheter samt förhöjda behörigheter ska ske enligt informations säkerhetsklassificeringskraven.

106 Borttagning och förändring av användarkonton och behörigheter

Säkerhetsåtgärder

- a) Förändring och upphörande av anställning eller uppdrag ska hanteras enligt avsnitt 7.3.
- b) Inaktivering eller annan förändring av användarkonton och åtkomsträttigheter ska loggas.

10.7 Begränsning av åtkomst till information och funktioner i informationssystem

Säkerhetsåtgärder

Typ av behörighet (skapa, läsa, ändra, radera) till information och funktioner i informationssystem ska styras av användarens roll.

10.8 Säkra inloggningsrutiner

Säkerhetsåtgärder

Inloggning ska använda multifaktorsautentisering oavsett enhet eller plats.

10.9 Hantering av lösenord

Organisationen ska sträva efter att minimera användandet av lösenord och i stället använda multifaktorautentisering. Vid tillfällen där MFA inte är applicerbart och lösenord krävs, ska nedanstående följas.

Säkerhetsåtgärder

- a) Informationssystem ska ha följande funktioner aktiverade som ska säkerställa att:
 - Lösenord med hög kvalitet väljs.
 - Lösenord regelbundet förnyas.
 - Lösenord inte visas.
 - Lösenord aldrig lagras och överförs i klartext.

- b) För Informationssystem som inte har stöd för funktionerna enligt ovan ska användarna bli påmind om att regelbundet byta lösenord samt att välja lösenord av hög kvalitet.
- c) Vid installation av Informationssystem ska eventuella standardlösenord och roller bytas.

11. Kryptering

Ej krypterad information är läsbar för alla. Kryptering innebär att informationen kodas så att den inte går att läsa utan en nyckel för dekryptering. Skyddsvärd information i informationssystem och IT-tjänster ska skyddas genom kryptering, antingen av informationen i sig, lagringsmedia eller kommunikationsvägarna.

11.1 Användning av kryptering

Botkyrka kommuns information ska, i enlighet med informationssäkerhetskraven, skyddas mot obehörig åtkomst genom kryptering av informationen.

Säkerhetsåtgärder

- a) Användning av kryptering för att skydda information mot obehörig åtkomst ska styras av:
- Hanteringsregler som är en följd av informationens informationssäkerhetsklassificering.
 - Risker som identifierats mot Botkyrka kommuns information.
 - Externa krav.
- b) Endast väl etablerade och ej brutna krypteringsalgoritmer och längder på kryptografiska nycklar ska användas vid kryptering av information.

11.2 Nyckelhantering

Kryptografiska nycklar ska skyddas mot förändring och förlust.

Säkerhetsåtgärder

Hantering av kryptografiska nycklar ska följa en fastställd process som omfattar moment för att generera, lagra, arkivera, distribuera, återkalla samt förstöra nycklar.

12. Fysisk säkerhet

12.1 Skydd av utrymmen

Botkyrka kommuns information ska skyddas i enlighet med dess skyddsvärde och utrymmen ska skyddas mot obehörigt tillträde, skador och störningar.

12.2 Fysisk säkerhetsavgränsning och tillträdesbegränsningar

Säkerhetsåtgärder

Utrymmen där informationssystem och information förvaras ska skyddas i förhållande till informationens informationssäkerhetsklass.

12.3 Skydd av utrustning

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommuns utrustning som direkt eller indirekt medverkar vid behandling och lagring av information ska skyddas mot obehörigt tillträde, skador och störningar.

12.4 Placering och skydd av utrustning

Säkerhetsåtgärder

Nätverksutrustning, servrar och annan IT-utrustning som hanterar information ska placeras i utrymmen med fysisk säkerhetsavgränsning samt tillträdesbegränsning enligt rådande riktlinje för datorhallar MSB.

12.5 Tekniska försörjningssystem

Säkerhetsåtgärder

Tekniska försörjningssystem som exempelvis internet, elkraft och kyla, ska vara dimensionerade för att möta verksamhetskrav på tillgänglighet av informationssystem.

13. Driftsäkerhet

Botkyrka kommun ska ha en säker drift av sina informationssystem.

13.1 Dokumenterade driftsrutiner

Säkerhetsåtgärder

- a) Driftdokument ska vara upprättade för samtliga informationssystem som betraktas ingå i Botkyrka kommuns verksamhet och ska revideras vid behov eller enligt fastställt schema.
- b) Driftdokument ska vara tillgängliga för de medarbetare som behöver den.

13.2 Ändringshantering

Förändringar av informationssystem och IT-infrastruktur ska ske kontrollerat.

Säkerhetsåtgärder

Förändringar av informationssystem och IT-infrastruktur ska följa en fastställd process. Processen ska innehålla minst kontrollpunkter för att:

- Identifiera och hantera eventuella informationssäkerhetsrelaterade risker (konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet), som kan uppstå som en konsekvens av förändringen.
- Funktionella samt säkerhetstester är genomförda.
- Eventuell påverkan på kontinuitets- och återställningsplaner identifieras och behandlas.
- Säkerställa integriteten i installationsförfarandet mellan acceptanstest och produktion.

13.3 Uppdelning av test och produktionsmiljöer

Säkerhetsåtgärder

- a) Produktions-, test- och utvecklingsmiljöer ska vara åtskilda i syfte att minska risken för obehörig åtkomst samt risken för att någon av miljöerna påverkas på ett okontrollerat sätt.
- b) Föreligger behov av testaktiviteter i produktionsmiljön ska ett riskbaserat angreppssätt i enlighet med avsnitt 5 i dessa riktlinjer styra eventuellt godkännande av undantag.

13.4 Skydd mot skadlig kod

Godkända informationssystem som kan påverkas av skadlig kod ska kontrolleras och skyddas mot detta.

Säkerhetsåtgärder

- a) informationssystem ska ha ett skydd mot skadlig kod installerat.
- b) Uppdatering av signaturer för skadlig kod ska ske regelbundet och med automatik.
- c) För kritiska informationssystem ska, utöver signaturer, även kompletterande skydd användas såsom analys av beteende och trafikmönster för att upptäcka eventuell skadlig kod.

13.5 Säkerhetskopiering

Säkerhetskopiering av information och programvara ska utföras regelbundet och med en omfattning i enlighet med verksamhetens samt gällande skydds-krav för att uppnå tillräcklig redundans.

Säkerhetsåtgärder

- a) Säkerhetskopiering ska ske efter verksamhetens fastställda krav.
- b) Tester för att återskapa information från säkerhetskopior ska ske regelbundet.
- c) Säkerhetskopior ska skyddas i enlighet med de behandlingskrav som följer av informationssäkerhetsklassen på den kopierade informationen.

d) Säkerhetskopior ska förvaras på en annan plats och på ett tillräckligt avstånd för att inte utsättas för eventuella skador vid en informationssäkerhetsincident på det ordinarie driftstället.

13.6 Loggning

Säkerhetsåtgärder

Händelser i informationssystem ska loggas i enlighet med informationens informationssäkerhetsklass för att kunna vara underlag för övervakning och utredningar.

13.7 Loggning av händelser

För att möjliggöra identifiering och uppföljning av avvikande beteenden ska loggning vara aktiverat på godkända informationssystem.

Säkerhetsåtgärder

- a) Händelseloggar som registrerar användaraktiviteter, administratörsaktiviteter, avvikelser, fel och informationssäkerhetsincidenter skapas, granskas och bevaras.
- b) Avvikelser från normala beteenden kunna detekteras och ska resultera i ett larm.

13.8 Synkronisering av tid

Säkerhetsåtgärder

Informationssystem ska synkronisera sin tid med en av kommunen definierad källa för korrekt tid.

13.5 Styrning av informationssystem

Informationssystem ska vara installerade och konfigurerade så att beslutad nivå på skydd av Botkyrka kommuns information upprätthålls.

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommun ska dokumentera en lägsta accepterad nivå gällande informationssäkerhet för informationssystem.

13.6 Hantering av tekniska sårbarheter

Informationssystem ska skyddas i nivå med informationssäkerhetsklassningen avseende utnyttjande av tekniska sårbarheter.

Säkerhetsåtgärder

- a) Det ska finnas fastställda rutiner för säkerhetsuppdatering.
- b) Härdning ska ske utifrån informationens behov av skyddsåtgärder.

14. Kommunikationssäkerhet

Nätverk ska vara skyddade mot obehörig åtkomst och obehörig påverkan.

14.1 Säkerhetsåtgärder för nätverk

Säkerhetsåtgärder

- a) Botkyrka kommun ska ha en dokumenterad nätverksarkitektur som definierar arkitekturprinciper, inklusive zonmodell och övergripande nätverkstopologi, för att uppfylla informationssystemens krav på konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet.
- b) Botkyrka kommun ska ha fastställda processer samt personella och tekniska resurser för att upptäcka och larma för avvikande trafikmönster och beteenden.
- c) Förändringar i nätverkstopologi samt regler som styr nätverkstrafik ska följa den fastställda processen för ändringshantering, avsnitt 13.2 Ändringshantering.

15. Anskaffning, utveckling, underhåll och avveckling av informationssystem

Vid upphandling/anskaffning av informationssystem ska dataskydd, gallring och arkivering vägas in och beaktas särskilt för att stötta informationens hela livscykel. Plan för avveckling ska finnas redan vid anskaffning av ett informationssystem (informationens livscykel). Information som gallras ska förstöras på ett sådant sätt att uppgifterna inte kan återskapas eller komma i orätta händer.

15.1 Säkerhetskrav på informationssystem

Anskaffning, utveckling, underhåll och avveckling av informationssystem ska föregås av analys och specifikation av informationsmängd och informationssäkerhetskrav.

Säkerhetsåtgärder

Processer ska finnas för att analysera och specificera informationssäkerhetskrav i samband med anskaffning, utveckling, underhåll och avveckling av informationssystem.

15.2 Säkerhet i utvecklings- och supportprocesser

Säkerhetsåtgärder

Informationssystem ska utformas för att stödja beslutad nivå av informationssäkerhet.

15.3 Säker utveckling

Säkerhetsåtgärder

- a) Kontrollpunkter för informationssäkerhetskrav ska ingå i alla steg i Botkyrka kommuns utvecklingsprocess.
- b) Anställda och anlitate systemutvecklare ska vara utbildade i att utveckla säker programkod.
- c) Generella informationssäkerhetskrav samt praxis för att skriva säker programkod i samband med utveckling av informationssystem ska vara dokumenterade.

15.4 Utlagd systemutveckling

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommun ska övervaka systemutveckling som är utlagd till extern part. Övervakningen ska säkerställa att minst:

- Äganderätten är reglerad.
- Systemutvecklingen följer Botkyrka kommuns krav på säker utveckling eller motsvarande.

15.5 Säkerhetstestning

Säkerhetsåtgärder

Nya och förändrade informationssystem som behandlar eller lagrar information ska testas med avseende på beslutad informationssäkerhetsnivå under utvecklingsfasen samt innan informationssystem tas i drift.

15.6 Skydd av testdata

Data som används i utvecklings och testmiljöer ska inte överstiga informationssäkerhetsklass 2.

Säkerhetsåtgärder

- a) Information ska anonymiseras i de fall informationen används i samband med utveckling och test av informationssystem.
- b) Testsystem och utvecklingssystem ska följa de krav på säkerhetsåtgärder som är en följd av informationens informationssäkerhetsklassificering.

15.7 Avveckling av informationssystem

Vi varje avveckling av informationssystem ska riskbedömning genomföras och dokumenteras.

Säkerhetsåtgärder

- a) Vid avveckling av informationssystem ska informationen förstöras på ett sådant sätt att uppgifterna inte kan återskapas eller komma i orätta händer.
- b) Den utvalda metoden för radering av information vid avveckling av informationssystem ska dokumenteras.
- c) Den utvalda metoden för radering av information vid avveckling av molntjänst ska regleras i avtal.

16. Relationer med externa och interna leverantörer samt samarbeten med andra externa parter

Samverkan med konsulter, externa leverantörer och entreprenörer ska regleras genom avtal. Vid behov av åtkomst till informationsresurser ska en riskbedömning göras för att säkerställa att informationens skyddsbehov upprätthålls. Informationssäkerhetskrav enligt kommunens riktlinjer ska vara reglerade och dokumenterade med externa och interna leverantörer samt andra externa parter.

Säkerhetsåtgärder

Nivån på säkerhet gällande Botkyrka kommuns information ska bibehållas då dessa behandlas (är åtkomliga, eller lagras m.m.) av en leverantör eller annan extern part och då detta sker utan övervakning från Botkyrka kommun.

16.2 Hantering av informationssäkerhet i avtal med externa leverantörer och andra externa parter

Säkerhetsåtgärder

Informationssäkerhetskrav ska ingå i avtal med externa leverantörer och andra externa parter då dessa behandlar information som Botkyrka kommun äger.

Avtalen ska innehålla minst:

- Regler för användning, hantering samt skydd av informationen.
 - endast personal hos den externa leverantören som behöver ta del av informationen/utrustningen för att kunna utföra sitt uppdrag gentemot Botkyrka kommun ska ha rätt att ta del av den samt att den externa leverantören håller en förteckning över vilka individer/grupper/roller som har rätt att ta del av/behandla informationen/utrustningen.
- Skyldighet att underteckna sekretessförbindelser.
- Ägarskap och hantering av såväl materiella som immateriella tillgångar vid avtalets upphörande.
- Botkyrka kommuns rätt till uppföljning och granskning av avtalspartens efterlevnad av avtalet.

16.3 Hantering av informationssäkerhet i dokumenterade överenskommelser med interna leverantörer

Säkerhetsåtgärd

Informationssäkerhetskrav ska ingå i dokumenterade överenskommelser mellan informationsägare och interna leverantörer då dessa behandlar information som informationsägare äger. Den dokumenterade överenskommelsen ska innehålla minst:

- Regler för användning, hantering samt skydd av informationen.
- Föreskrivning om att endast personal hos den interna leverantören som behöver ta del av informationen/utrustningen för att kunna utföra sitt uppdrag gentemot informationsägare. Informationsägaren ska ha rätt att ta del av den samt att den interna leverantören håller en förteckning över vilka individer/grupper/roller som har rätt att ta del av/behandla informationen/utrustningen.
- Skyldighet att dokumentera sekretessförbindelser.
- Ägarskap och hantering av såväl materiella som immateriella tillgångar vid den dokumenterade överenskommelsens upphörande.
- Informationsägarens rätt till uppföljning och granskning av den interna leverantörens efterlevnad av den dokumenterade överenskommelsen.

16.4 Hantering av informationssäkerhet i avtal vid överföring av informationsägarskap

Säkerhetsåtgärd

Vid överföring av information där ägarskapet av informationen övergår till annan part ska överlämning av ägarskap samt bedömd säkerhetsnivå regleras i avtal.

17. Hantering av incidenter och brister i informationssäkerheten

Informationssäkerhetsincidenter och brister i informationssäkerheten ska hanteras systematiskt och dokumenteras.

Brister ska följas upp med intentionen att en grundorsak identifieras.

Som brister räknas avsaknad eller fel i informationssystem och skyddsåtgärder som kan medföra obehörig åtkomst till information, påverka riktigheten i information eller påverka tillgängligheten för någon av Botkyrka kommuns informationstillgångar.

17.1 Ansvar och rutiner

Säkerhetsåtgärder

a) Ansvar för hantering av informationssäkerhetsincidenter ska fastställas och kommuniceras.

b) Rutiner för att rapportera, dokumentera samt hantera informationssäkerhetsincidenter och rapportera de brister i informationssäkerheten ska vara fastställda. Rutinerna inkluderar minst sätt att:

- Rapportera brister i informationssäkerheten.
- Dokumentera samtliga informationssäkerhetsincidenter.
- Aktivt hantera informationssäkerhetsincidenter.
- Eskalera en informationssäkerhetsincident.
- Kommunicera informationssäkerhetsincidenter internt samt till myndigheter och andra relevanta externa parter.

c) Om ej kompetensen finns internt ska avtal finnas med extern leverantör som kan kallas in i det akuta skedet och agera vid allvarlig pågående informationssäkerhetsincident, så som exempelvis ransomware attack.

17.2 Rapportering av informationssäkerhetsincidenter

Säkerhetsåtgärder

Medarbetare ska informeras om sin skyldighet att rapportera informationssäkerhetsincidenter samt hur denna rapportering sker.

17.3 Rapportering av brister

Säkerhetsåtgärder

Medarbetare ska informeras om sin skyldighet att rapportera upplevda brister i skyddet av information och informationssystem samt hur denna rapportering sker.

17.4 Bedömning av informationssäkerhetsincidenter

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommun ska ha en modell för att bedöma och gradera allvarligheten i en informationssäkerhetsincident.

17.5 Uppföljning av informationssäkerhetsincidenter

Säkerhetsåtgärder

Inträffade informationssäkerhetsincidenter ska sammanställas, utvärderas och dokumenteras samt ligga till grund för Botkyrka kommuns arbete med informationssäkerhetsrisker.

17.6 Insamling av bevis

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommun ska ha kapacitet och rutiner för insamling och bevarande av bevis i samband med informationssäkerhetsincidenter med hänsyn till att incidenter kan få rättsliga följder.

18. Kontinuitetsplanering

Beredskaps- och kontinuitetsplaner för Botkyrka kommuns kritiska verksamhetsprocesser och kritiska informationssystem ska finnas. Planerna ska beskriva de åtgärder som ska vidtas för att hantera och upprätthålla verksamheten vid allvarliga och omfattande avbrott, störningar eller kriser.

18.2 Utveckling av beredskapsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Möjliga scenarier som påverkar verksamhetsprocesser ska identifieras tillsammans med sannolikheten och effekten av dessa.
- b) Identifiering av verksamhetskrav och bedömning av risker ska ske minst vartannat år eller vid större förändringar i verksamheten eller kravställningar.
- c) Botkyrka kommuns olika verksamheter ska ha utvecklade beredskapsplaner som beskriver de åtgärder som ska vidtas för att hantera allvarliga och omfattande avbrott, störningar och kriser. Planerna ska underhållas beroende på förändrade krav och förutsättningar.

18.3 Test av beredskapsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Beredskapsplaner ska testas årligen eller i samband med större förändringar.
- b) Resultat från tester ska dokumenteras och ligga till grund för förbättringar av planerna.

18.4 Utveckling av kontinuitetsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Botkyrka kommuns olika verksamheter ska ha utvecklade kontinuitetsplaner. Planerna ska underhållas beroende på förändrade krav och förutsättningar.
- b) Kontinuitetsplaner ska följa definierade krav på konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet för informationen.
- c) Krav och mandat för att aktivera kontinuitetsplaner ska fastställas och dokumenteras.

18.5 Test av kontinuitetsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Kontinuitetsplaner ska testas årligen eller i samband med större förändringar.
- b) Resultat från tester ska dokumenteras och ligga till grund för förbättringar av planerna.

18.6 Återställningsplaner

Säkerhetsåtgärder

Baserat på verksamhetens krav på tillgång till information ska återställningsplaner utformas. Planerna ska beskriva enligt vilka prioriteringar och rutiner Botkyrka kommun ska återgå till normal verksamhet efter ett avbrott eller en större verksamhetsstörning.

18.7 Utveckling av återställningsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Botkyrka kommun ska ha utvecklade återställningsplaner för kritiska verksamhetsprocesser samt kritiska informationssystem.
- b) Planerna ska underhållas beroende på förändrade krav och förutsättningar.

18.8 Test av återställningsplaner

Säkerhetsåtgärder

- a) Återställningsplaner ska testas årligen eller i samband med större förändringar.
- b) Resultat från tester ska dokumenteras och ligga till grund för förbättringar av planerna.

19. Efterlevnad

19.1 Identifiering av tillämpliga interna och externa krav

Tillämpliga styrande dokument, lagstiftning, eventuella krav i avtal och dokumenterade överenskommelser som har påverkan på utformning, drift, användning av informationssystem ska identifieras.

Säkerhetsåtgärder

- a) Ansvar för identifiering av tillämplig lagstiftning, eventuella krav i avtal och dokumenterade överenskommelser ska dokumenteras och kommuniceras.
- b) Tillämpliga lagstiftning, eventuella krav i avtal och dokumenterade överenskommelser som har påverkan på utformning, drift, användning av informationssystem ska återspeglas, där så är lämpligt, i form av säkerhetsåtgärder i Botkyrka kommuns styrande dokument för informationssäkerhet.

19.2 Granskning av informationssäkerhet

Säkerhetsåtgärder

- a) Efterlevnad av säkerhetsåtgärder som är definierade i riktlinje för informationssäkerhet samt i Botkyrka kommuns övriga styrande dokument för informationssäkerhet ska granskas regelbundet.
- b) Botkyrka kommuns tillvägagångssätt för att hantera informationssäkerhet och införande av säkerhetsåtgärder bör även granskas regelbundet av en oberoende part.
- c) Botkyrka kommuns styrande dokument för informationssäkerhet ska minst granskas i enlighet med Riktlinje för styrande dokument i Botkyrka kommun.

19.3 Efterlevnad av policy, regler och anvisningar

Säkerhetsåtgärder

Botkyrka kommuns ska ha metoder och verktyg för att regelbundet mäta och rapportera efterlevnad av Botkyrka kommuns styrande dokument för informationssäkerhet.

19.4 Säkerhetstester

Säkerhetsåtgärder

- a) En testplan gällande säkerhetstester av informationssystem ska upprättas årligen. Planerna ska innehålla minst att sårbarhetsavsökning och intrångstester ska genomföras vid ett flertal tillfällen per år.
- b) Resultat från genomförda säkerhetstester ska dokumenteras och ligga till grund för förbättringsarbete.

Referens

Dag Ahlse (C)
dag.ahlse1@botkyrka.se

Mottagare

Utskottet Botkyrka som organisation

Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun 2022-2025

Förslag till beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår kommunstyrelsen besluta:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun 2022–2025.

Sammanfattning

Planens målbild är att lyfta Botkyrka kommuns förmåga inom informationssäkerhetsområdet från nuvarande nivå till önskad nivå. För att höja nivån på hela kommunens förmåga behöver samtliga förvaltningar arbeta tillsammans, där kommunledningsförvaltningen (KLF) är initiativtagare, projektdrivande samt stödjande part.

I dagsläget görs flertalet bra initiativ inom kommunens verksamheter men det finns ingen kommunövergripande plan eller inriktning. Detta tvingar verksamheterna till att vara autonoma utan central samordning och styrning.

Konsekvenserna av detta tillstånd är förutom ökade kostnader och ineffektivitet också att kommunen som helhet lämnas sårbar.

Planen föreslår att:

- Implementera ett kommunövergripande ledningssystem för informationssäkerhet i enlighet med ISO 27000 och MSB metodstöd.
- Utbilda alla medarbetare, berörda chefer och ledning i informationssäkerhet.
- Implementera kommunövergripande styrdokument (Policy, Riktlinje, Regler).
- Klassa all information.
- Genomför risk-och sårbarhetsanalys och Gap-analyser utifrån ISO27000 serien samt interna och externa krav och mål.
- Definiera en informationssäkerhetsorganisation som kan förvalta och utveckla informationssäkerheten över tid

Referens

peter.sjolund@botkyrka.se
mattias.markenstrand@botkyrka.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun 2022-2025

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun 2022–2025.

Sammanfattning

Planens målbild är att lyfta Botkyrka kommuns förmåga inom informationssäkerhetsområdet från nuvarande nivå till önskad nivå. För att höja nivån på hela kommunens förmåga behöver samtliga förvaltningar arbeta tillsammans, där kommunledningsförvaltningen (KLF) är initiativtagare, projekt drivande samt stödjande part.

I dagsläget görs flertalet bra initiativ inom kommunens verksamheter men det finns ingen kommunövergripande plan eller inriktning. Detta tvingar verksamheterna till att vara autonoma utan central samordning och styrning. Konsekvenserna av detta tillstånd är förutom ökade kostnader och ineffektivitet också att kommunen som helhet lämnas sårbar.

Planen föreslår att:

- Implementera ett kommunövergripande ledningssystem för informationssäkerhet i enlighet med ISO 27000 och MSB metodstöd.
- Utbilda alla medarbetare, berörda chefer och ledning i informationssäkerhet.
- Implementera kommunövergripande styrdokument (Policy, Riktlinje, Regler).
- Klassa all information.

- Genomför risk-och sårbarhetsanalys och Gap-analyser utifrån ISO27000 serien samt interna och externa krav och mål.
- Definiera en informationssäkerhetsorganisation som kan förvalta och utveckla informationssäkerheten över tid.

Ärendet

Bakgrund

Botkyrka kommun är beroende av att behandla information för att kunna utföra sitt uppdrag och för att säkerställa en tillräcklig nivå av informationssäkerhet är det av stor betydelse att informationssäkerheten bedrivs metodiskt och långsiktigt. Det mest framgångsrika, hållbara och resurseffektiva sättet att bedriva informationssäkerhet är genom implementerandet av ett ledningssystem för informationssäkerhet. Denna plan beskriver en tidsbegränsad insats för att höja kommunens informationssäkerhetsnivå.

Under våren antogs en policy för informationssäkerhet i Botkyrka kommun som uttalade viljeriktningen samt konkreta mål som Botkyrka kommun har för sitt informationssäkerhetsarbete.

Denna plan ämnar att ge en överblick hur arbetet ska fördelas över tid och i ansvarsfördelning. Planen fokuserar på implementerande av ett kommunövergripande LIS i faser över en tre års period. När perioden är klar är tanken att informationssäkerhetsarbetet ska vara så pass förankrat i kommunen att det kan bedrivas som en process inom ordinarie verksamhet.

Kommande arbete

Startdatum	Slutdatum	Delmål för införande
2021-12-13	2022-12-13	Fas 1 – Implementerande av stegen Analys och Utforma (MSB metodstöd LIS) genomfört i projektform. Detta utgör grunden för att lansera LIS i verksamheten och arbetet utförs av KLF. Beroenden - De styrande dokumenten antas för att få mandat för arbetet att genomföras.
2023-01-01	2023-11-01	Fas 2 – Lansering och implementering av LIS i verksamheten genom stegen Utföra och Utvärdera (MSB metodstöd LIS). Uppkomna åtgärdsförslag som kräver investering behandlas i KF i november 2023 för att realiseras i 2024 års budget. Beroenden –

		Informationssäkerhetsorganisation, resurser och kompetens måste finnas för att driva arbetet.
2024-01-01	2024-12-31	Fas 3 - Första utvärdering av LIS verkan, samt investering och införande av identifierade säkerhetsåtgärder. Informationssäkerhet införlivat i verksamheten som process i stället för projekt. Beroenden – Informationssäkerhetsorganisation, resurser och kompetens måste finnas för att driva arbetet.
2025-01-01	Löpande	Plan avslutas, LIS införd och integrerat i Botkyrka kommuns verksamhet.

Planen har reviderats utifrån de remissvar som har inkommit från förvaltningarna för att bemöta de kommentarer som har uppstått.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Ekonomiska konsekvenser av att anta denna plan beskrivs nedan i de olika faserna. Främsta kostnaderna är kopplade till kommande åtgärdsinvesteringar, utbildningskostnader samt personalkostnader främst i form av en ny permanent roll (informationssäkerhetssamordnare) inom varje förvaltning. Informationssäkerhetssamordnare är en ny permanent roll som bedömt behöver finnas i samtliga förvaltningar. Under fas 1–3 uppskattas en resurstid motsvarande 50–100%. När LIS är implementerat, efter fas 3, behövs en resurstid på 25–100% löpande beroende på förvaltning. Övriga roller och ansvar inom informationssäkerhetsorganisationen är existerande i dagsläget men odefinierade i ett par fall.

Planen i sig är ett verktyg att förhålla sig till för ett smidigt arbetsförfarande och förtydligande över ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna och KLF:s centrala ansvarsdel.

Fas 1

Personella kostnader kopplade till resursbehovet i KLF projektledningen för utformningen samt de berörda funktioner inom verksamheten som projektets ledning behöver samverka med. Potentiellt mindre kostnader kopplade till att skapa en grundinfrastruktur för informationssäkerhetsarbetet inom kommunen samt utbildningsinsatser. Dessa poster finansieras till största del av MSB-medel i synergi med kommunens kris och civilt försvarsarbete.

Fas 2

Personella kostnader främst kopplade till de berörda parter inom förvaltningarna som ska utforma verksamhetsspecifika regler och rutiner och arbeta inom LIS. I övergångsperioden mellan nuläge och LIS som arbets sätt ser vi denna kostnad, sedan faller den in under ordinarie verksamhet. Rekryteringsbehov och kostnad kan uppstå för att uppnå en fullgod informationssäkerhetsorganisation (ex. informationssäkerhetssamordnare). Denna kostnad är svårberäknad för förvaltningarna som helhet då det kommer bero på rollens omfattning utifrån förvaltningens verksamhet.

Personella kostnader för KLFs projektledningen av LIS minskar i tid men kommer fortsatt behövas fram till Fas 2 är avslutat. Projektledningsbehovet övergår sedan till resurskostnad i form av den informationssäkerhetsorganisation som driver vidare arbetet som informationssäkerhetssamordnare för KLF samt informationssäkerhetsansvarig. Kostnader för framtagning av ytterligare utbildningsmaterial kommer att tillkomma under fas 2, dessa är dock svåruppskattade.

Fas 3

Investeringskostnader utifrån de åtgärder som tagits fram i analysarbetet under Fas 2. Investeringskostnaderna bedöms främst ligga på förvaltningsnivå men är svåruppskattade innan Fas 2 är slutfört

Leif Eriksson
Kommundirektör

Pernilla Vera Jr
Trygghets- och säkerhetsdirektör

Bilaga

Plan för informationssäkerhet

Expedieras till:

Trygghets- och säkerhetsdirektör

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

BOTKYRKA
KOMMUN

Plan för Informationssäkerhetsarbete i Botkyrka Kommun (2022–2025)

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: **KS/2022:0467–1**
Dokumentet är beslutat av: **Kommunstyrelsen**
Dokumentet beslutades den: **skriv datum så här xx månad 20xx**
Dokumentet gäller för: **Alla förvaltningar och nämnder**
Dokumentet gäller till den: **31 december 2025**

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Dokumentansvarig är

Informationssäkerhetsansvarig

För revidering av dokumentet ansvarar

Informationssäkerhetsansvarig

För uppföljning av dokumentet ansvarar

Informationssäkerhetsansvarig

Relaterade dokument

Policy för informationssäkerhet, Riktlinje för informationssäkerhet

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

DOKUMENTINFORMATION

Titel	Plan för informationssäkerhetsarbete i Botkyrka kommun
Nyttorealiserings-ansvarig	Projektgrupp för implementering av LIS, Förvaltningarna
Skapat av	Mattias Markenstrand
Datum	2022-03-25
Senast ändrad	2022-08-24
Godkänt av	

VERSIONSHANTERING

Version	Datum	Ändrad av	Kommentar
0.1	22-06-03	P. Sjölund	Genomgång med Mattias inför första utskick till Styrgrupp
0.2	22-07-06	M. Markenstrand	Revidering från "Program" till "Plan"
0.3	22-07-12	M. Markenstrand	Inför remiss
0.4	22-08-23	M. Markenstrand	Genomgång och revidering med Peter utifrån förvaltningarnas remissvar

RELATERADE DOKUMENT

Version	Datum	Benämning	Utfärdare
1.0	2022-04-28	Policy för informationssäkerhet	Kommunledningsförvaltningen
1.0		Riktlinje för informationssäkerhet	Kommunledningsförvaltningen

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Innehåll

Introduktion	5
Program.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Översikt	5
Nuläge	6
Vad är informationssäkerhet	7
Vilka är utmaningarna	8
Lösningförslag/nuläge	8
Analys.....	8
Uppskattning av kompetensbehov	9
Önskad tidsram	9
Nytta och kostnader	12
Kostnader.....	12
Kvalitativa nyttor.....	13
Beskrivning av de kvalitativa nyttorna.....	13
Finansiering.....	14
Nyttorealiserings	15
Ansvarig för nyttorealiserings	15
Bedömning av förändringens komplexitet	15
Plan för nyttorealiserings	16

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467-1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Introduktion

Botkyrka kommun är beroende av att behandla information för att kunna utföra sitt uppdrag. För att säkerställa att informationen är riktig, tillgänglig och konfidentiell i enlighet med de interna och externa krav som ställs på modern informationsförvaltning, behöver all behandling av information ske på ett strukturerat sätt i kommunens verksamheter.

Många lokala initiativ har gjorts inom kommunen med målet att upprätthålla informationssäkerheten. Idag saknar dock kommunen som helhet förmåga att agera som en organisation vid incident eller attack inom eller utifrån, riktad mot kommunens verksamhet.

De krav och den hotbild som kommunen står inför, från omvärlden, förändras kontinuerligt. Det finns idag ingen indikation på att vare sig kravställningar eller hotbild kommer att bli mindre krävande inom den förutsebara framtiden, omvärldsanalyser pekar i stället på högre förväntningar på att kunna hantera en mer komplicerad hotbild.

Arbetet med att förflytta kommunens förmågor från nuvarande nivå till önskad nivå kan därför inte vara en punktinsats utan bör i stället formaliseras som ”Skapande och upprätthållande av en dynamisk säkerhetskultur i Botkyrka kommun”.

Genomlysningar av kommunens informationsförvaltning pekar på bristen av förankrade styrdokument, kommunövergripande samordning samt ett utbildningsbehov av kommunens personal.

Gemensamt från de olika genomlysningarna är rekommendationen att kommunen inför ett kommungemensamt ledningssystem för informationssäkerhet (LIS). Som referens för ett sådant system anges standarden ISO 27000 ”Ledningssystem för cyber- och informationssäkerhet”. Detta är även en rekommendation ställd till Sveriges kommuner från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Plan

Översikt

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

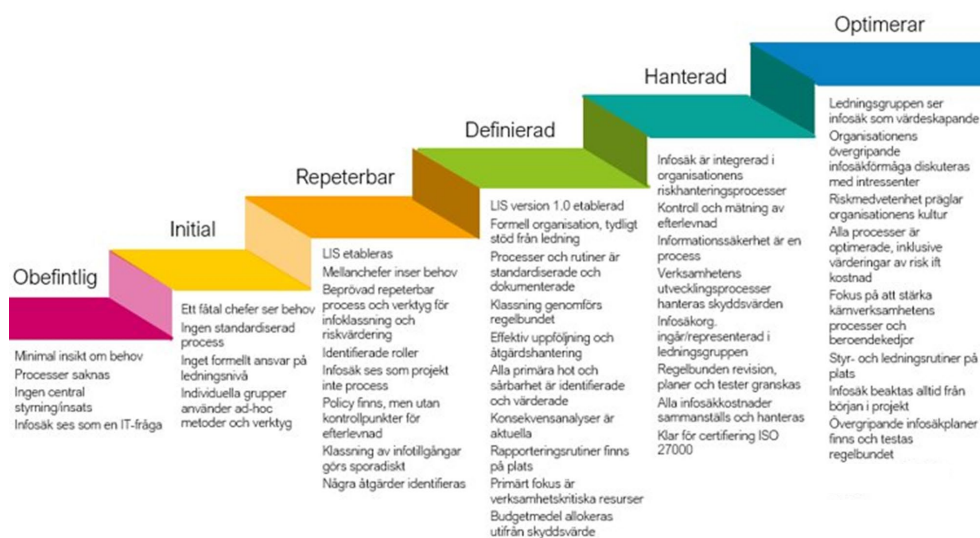
Planens målbild är att lyfta Botkyrka kommuns förmåga inom informationssäkerhetsområdet från nuvarande nivå till önskad nivå.

För att höja nivån på hela kommunens förmåga behöver samtliga förvaltningar arbeta tillsammans, där KLF är initiativtagare, projektdrivande samt stödjande part.

Idag bedöms Botkyrka kommuns nivå ligga mellan nivåerna ”Obefintlig” och ”Initial”. Önskad nivå är där vi kan välja att certifiera oss om det vid den tidpunkten är önskvärt.

Bilden nedan ger en grafisk översikt av hur de olika mognadsnivåerna definieras och kommer följas.

Bild 1 Mognadstrappan för Informationssäkerhet.

Nuläge

I dagsläget görs flertalet bra initiativ inom kommunens verksamheter men det finns ingen kommunövergripande plan eller inriktning. Detta tvingar verksamheterna till att vara autonoma utan central samordning och styrning. Konsekvenserna av detta tillstånd är förutom ökade kostnader och ineffektivitet också att kommunen som helhet lämnas sårbar.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Med bakgrund till de lagändringar som gjorts inom området sedan 2018 (ex. Säkerhetsskyddslagen, GDPR, NIS), återuppbyggnad av det civila försvaret och det rådande säkerhetsläget i Europa ställs det högre krav på Sveriges kommuner att tillhandahålla en säker informationsbehandling.

Problematiseringen av nuläget mynnar ut i att det inte finns ett samstämmigt arbetssätt för att efterleva kraven på informationssäkerhet i Botkyrka kommun. Att införliva ett strukturerat, kommunövergripande och riskbaserat informationssäkerhetsarbete ger oss möjligheten att kontinuerligt identifiera sårbarheter och ta fram skyddsåtgärder för dessa. Skyddet ska anpassas efter behov så att det är tillräckligt bra, inte för svagt men inte heller för dyrt och krångligt.

En informationssäkerhetsorganisation finns i dagsläget inte definierad, även om arbetet och ansvaret redan bedrivs inom Botkyrka kommun, vilket förstärker de ovan nämnda svagheter i kommunens informationssäkerhet.

Då rådande informationsförvaltningen har identifierats som bristfällig gällande säkerhet avser denna plan att höja informationssäkerhetsnivån i Botkyrka kommun.

Informationssäkerhet är något som påverkar alla verksamheter, medarbetare och medborgare och ett strukturerat samt riskbaserat arbetssätt ses som en kostnadseffektiv och riskminimerande åtgärd.

Vad är informationssäkerhet

Informationssäkerhet kan ses som en uppsättning administrativa och tekniska säkerhetsåtgärder för att bevara informationens tillgänglighet, riktighet och konfidentialitet:

- Tillgänglighet: betyder att informationen alltid finns när den behövs.
- Riktighet: betyder att informationen är korrekt och inte manipulerad eller förstörd.
- Konfidentialitet betyder att endast behöriga personer kan ta del av informationen.

Information kan exempelvis vara text, ljud, bild, film och tal. Information finns överallt och kan förekomma i många olika former – skrivet på papper, lagrad elektroniskt i informationssystem och på lagringsmedia, överförs med post och annan elektronisk utrustning, yttras i en konversation och vara en del av en persons kunskap.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Vilka är utmaningarna

Utmaningarna i arbetet med informationssäkerhet omfattar kommunikations- och dokumentationsbrister då det finns få sammanhang för förvaltningsöverskridande samverkan, processer, metodik och verktyg. Detta medför svårigheter att skapa en överblick av och kontrollera nivån på kommunens informationssäkerhet samt att det skapas skilda, oberoende av varandra, typer av skyddsnivåer inom samtliga förvaltningar.

För att höja informationssäkerhetsnivån inom kommunen krävs ett ansvar och engagemang från samtliga förvaltningars ledning där utmaningen bland annat är tids- och resursutrymme för samverkan och utbildningsinsatser med projektgruppen. Ledningens och verksamheternas kunskapsnivå inom informationssäkerhet samt omfattningen av arbetet behöver lyftas genom utbildningsinsatser, på förvaltningsövergripande nivå.

En implementering av ledningssystem för informationssäkerhet kommer innebära processförändringar hos förvaltningarna, vilket kommer att bli en utmaning att förankra och förmedla för att kunna realisera. Detta lägger tyngd i ledningens engagemang och förståelse redan i ett tidigt skede för att, som chefer, kunna stötta verksamheterna i förändringsarbetet.

Lösningsförslag/nuläge

- Implementera ett kommunövergripande ledningssystem för informationssäkerhet i enlighet med ISO 27000 och MSB metodstöd.
- Utbilda alla medarbetare, berörda chefer och ledning i informationssäkerhet.
- Implementera kommunövergripande styrdokument (Policy, Riktlinje, Regler).
- Klassa all information.
- Genomför risk- och sårbarhetsanalys och Gap-analyser utifrån ISO27000 serien samt interna och externa krav och mål.
- Definiera en informationssäkerhetsorganisation som kan förvalta och utveckla informationssäkerheten över tid.

Analys

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Uppskattning av kompetensbehov

Implementeringsdrivande organisation från KLF:

Roll/Kompetens	Aktivitet
Informationssäkerhetsansvarig	Projekt drivande / Ingå i KLF förvaltnings- och stödorganisation
Projektledare	Projekt drivande / Övergår till Informationssäkerhetssamordnare efter Fas 3
Digitaliseringschef	Styrgrupp
Chef för enhet kommunarkiv och processägare hantera information	Styrgrupp
Informationssäkerhetssamordnare	Referensgrupp / Ingå i KLF förvaltnings- och stödorganisation
DSO	Referensgrupp / Ingå i KLF förvaltnings- och stödorganisation
Jurist	Referensgrupp
Trygghets- och säkerhetsdirektör	Styrgrupp
HR	Referensgrupp
Säkerhetsskyddschef	Referensgrupp
Chefsarkitekt	Referensgrupp

Förvaltningsorganisation:

Roll/Kompetens	Aktivitet
Informationsägare	Ansvariga för definierade informationsmängder. Ansvarar för att behandling av respektive informationsmängd utförs enligt gällande styrdokument och behov.
Personuppgiftsansvarig	Enligt GDPR
Informationssäkerhets-samordnare	Kontaktperson och operativ resurs inom respektive förvaltning. Ingår i det kommunövergripande "Informationssäkerhetsforum"
Dataskyddsombud	Enligt GDPR
Objektsägare	Enligt PM3
Förvaltningsledare	Enligt PM3
Processägare	Nödvändiga förändringar i processer och regler.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467-1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Sammanfattning

Resursbehovet för en specifik förvaltning är svår att uppskatta pga. variabler som mognad, omfattning och informationssäkerhetsklassning av de informationsmängder som berörs och påverkan på existerande processer. Nedan följer en uppskattning baserat på låg mognad och punktmässigt framtagna styrdokument.

Informationsägare är en existerande ansvarsroll som i dagsläget inte är formaliserad. Denna kommer delegera ansvar för att kunna säkerställa korrekt behandling av information.

Personuppgiftsansvarig är en roll som kommer av GDPR-regelverket där ansvaret bedöms kunna läggas in i rollen informationssäkerhetssamordnare. Uppskattad tid 10–20% initialt, mindre över tid.

Informationssäkerhetssamordnare är en ny permanent roll som behöver finnas i samtliga förvaltningar. Under fas 1–3 behövs en resurstid motsvarande 50–100%. När LIS är implementerat, efter fas 3, behövs en resurstid på 25–100% löpande beroende på förvaltning.

Dataskyddsbud (DSO) är en existerande roll som kommer av GDPR-regelverket. Existerande uppskattning av resurstid: 25–100%.

Objektsägare är en existerande roll som idag definieras enligt PM3's ramverk.

Förvaltningsledare är en existerande roll som idag definieras enligt PM3's ramverk.

Processägare är en existerande roll som kan komma att behöva lägga tid för förändring/anpassning av existerande styrdokument och utbildningar.

Under implementationstiden, fas 1–3 kan ytterligare roller/resurser behövas beroende på variablerna enligt ovan.

Ansvarsfördelning KLF / Förvaltning

KLF informationssäkerhetsorganisation enligt ovan beskrivning har både en central ansvarsdel för det kommunövergripande arbetet (så som framtagning av LIS) samt en operativ ansvarsdel för KLF som förvaltning. Förvaltningarnas ansvar ligger i att säkerställa sin efterlevnad av

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

informationssäkerhetsnivån genom operativt arbete som tillgodoses genom ovan föreslagen förvaltningsorganisation.

Nedan ges en översikt över ansvarsfördelningen.

KLF ansvarar för:

- Framtagning av kommunövergripande utbildningsplan inom informationssäkerhet
- Skapa och driva kommunövergripande utbildningar
- Ansvarig för framtagning av kommunövergripande styrdokument
- Ansvarig för förvaltning och utveckling av LIS
- Rådgivning till förvaltningarna
- Samordningsansvarig för samtliga förvaltningar / Rapportering till kommundirektör
- Granskning av verksamheterna utifrån LIS
- Leda informationssäkerhetsforum
- Omvärldsbevakning

Förvaltningarna ansvarar för:

- Säkerställa egna medarbetarnas deltagande i kommunövergripande utbildningar inom informationssäkerhet
- Framtagning av förvaltningsspecifika regler och utbildningar
- Säkerställa efterlevnad av LIS
- Sammanställning och rapportering av efterlevnad av LIS till informationssäkerhetsansvarig
- Delta i informationssäkerhetsforum

Önskad tidsram

Startdatum	Slutdatum	Delmål för införandet
2021-12-13	2022-12-13	Fas 1 – Implementerande av stegen Analys och Utforma (MSB metodstöd LIS) genomfört i projektform. Detta utgör grunden för att lansera LIS i verksamheten och arbetet utförs av KLF. Beroenden - AVA anställd

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

		projektledares anställning tar slut 2022-12-13. De styrande dokumenten antas för att få mandat för arbetet att genomföras.
2023-01-01	2023-11-01	Fas 2 – Lansering och implementering av LIS i verksamheten genom stegen Utföra och Utvärdera (MSB metodstöd LIS). Uppkomna åtgärdsförslag som kräver investering behandlas i KF i november 2023 för att kunna realiseras i 2024 års budget. Beroenden – Informationssäkerhetsorganisation, resurser och kompetens måste finnas för att driva arbetet.
2024-01-01	2024-12-31	Fas 3 - Första utvärdering av LIS verkan, samt ev. investering och införande av identifierade säkerhetsåtgärder. Informationssäkerhet införlivat i verksamheten som process i stället för projekt. Beroenden – Informationssäkerhetsorganisation, resurser och kompetens måste finnas för att driva arbetet.
2025-01-01	Löpande	Plan avslutas, LIS införd och integrerat i Botkyrka kommuns verksamhet.

Nytta och kostnader

Då arbetet faller inom ramen för kvalitetshöjande nytta snarare än en direkt ekonomisk nytta kommer det i detta stycke endast presenteras kostnader. Nyttan följer under rubriken ”Kvalitativa nyttor”.

Kostnader

Fas 1 - Personella kostnader kopplade till resursbehovet i KLF projektledningen för utformningen samt de berörda funktioner inom verksamheten som projektets ledning behöver samverka med. Potentiellt mindre investeringskostnader kopplade till att skapa en grundinfrastruktur för informationssäkerhetsarbetet inom kommunen samt utbildningsinsatser. Dessa poster bedöms till största del kunna finansieras av MSB-medel i synergi med kommunens kris och civilt försvarsarbete.

Fas 2 - Personella kostnader främst kopplade till de berörda parter inom förvaltningarna som ska utforma verksamhetsspecifika regler och rutiner och arbeta inom LIS. I övergångsperioden mellan nuläge och LIS som arbetssätt ser vi denna kostnad, sedan faller den in under ordinarie verksamhet. Rekryteringsbehov och kostnad kan uppstå för att uppnå en fullgod informationssäkerhetsorganisation (ex.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

informationssäkerhetssamordnare). Personella kostnader för KLFs projektledningen av LIS minskar i tid men kommer fortsatt behövas fram till Fas 2 är avslutat. Projektledningsbehovet övergår sedan till resurskostnad i form av den informationssäkerhetsorganisation som driver vidare arbetet. Kostnader för framtagning av ytterligare utbildningsmaterial kommer att tillkomma under fas 2, dessa är dock svåruppskattade.

Fas 3 – Investeringskostnader utifrån de åtgärder som tagits fram i analysarbetet under Fas 2. Investeringskostnaderna bedöms främst ligga på förvaltningsnivå men är svåruppskattade innan Fas 2 är slutfört.

Kvalitativa nyttor

Förväntad nytta	Målgrupp	Nytta förväntas uppnås genom	Mätbar (ja/nej)
1. Ökad kunskap om informationssäkerhet	I första hand berörda chefer, sedan samtliga medarbetare.	Utbildning	JA
2. Kommunen efterlever lagkrav	Säkerhetsskyddschef, samtliga förvaltningar	Säkerhetsskyddschef kan visa på att arbetet genomförs systematiskt genom LIS	JA
3. Resurseffektivt skyddsarbete	Samtliga förvaltningar och nämnder	Implementeringen av kommunövergripande LIS	JA
4. Ökat förtroende från medborgare	Medborgare i Botkyrka kommun	Stärkt skydd för medborgares information.	NEJ
5. Kommunövergripande strukturerat informations-säkerhetsarbete	Samtliga förvaltningar	Robusthet och samspel i både proaktivt och reaktiv informationssäkerhet	JA
6. Förvaltningsöverskridande samverkan	Samtliga förvaltningar	LIS	JA
7. Tydlig ledning	Ledning	LIS	JA
8. Tydlig ansvarsfördelning	Samtliga medarbetare	Informationssäkerhetsorganisation	JA
9. Medvetenhet kring sårbarheter	Samtliga förvaltningar	Regelbundna riskanalyser	JA
10. Ökad resiliens vid påfrestningar.	Samtliga förvaltningar	Beprövade kommunövergripande arbetssätt	JA

Beskrivning av de kvalitativa nyttorna

1. Genom ökad kunskap om informationssäkerhet och hur detta påverkar medarbetaren i sitt dagliga arbete kommer genom ökad

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467-1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

- medvetenhet öka tryggheten hos individen. Ökad kunskap hos medarbetare och chefer ger också Botkyrka kommuns information ett starkt skydd då majoriteten av säkerhetsincidenter kan ledas tillbaka till mänskligt hanterande.
2. Genom ökad informationssäkerhet och förmåga att dokumentera och uppvisa detta på ett strukturerat sätt över hela kommunen efterlever vi de lagkrav som ställs på Botkyrka kommuns informationssäkerhet.
 3. Genom att implementera ett kommunövergripande LIS behöver inte varje förvaltning göra egna investeringar i att ta fram egna LIS. Verktuget går att använda för samtliga verksamheter.
 4. Genom ett uppvisat starkt skydd och strukturerat arbetssätt ökar förtroendet för kommunens förmåga att hantera medborgares känsliga uppgifter, vilket ökar samhällsnyttan och stärker vårt arbete.
 5. Genom införandet av ett kommunövergripande LIS säkerställs en sammanhängande arbetsmetodik för hela kommunens verksamhet.
 6. Genom ovan punkt ökar även den generella samverkansnivån för förvaltningarna.
 7. Ett LIS är designat för att möjliggöra ledning vilket i dagsläget är bristfälligt inom området.
 8. Genom en informationssäkerhetsorganisation vet varje person sitt ansvar i sin roll. Detta ökar såväl robustheten i arbetet som tryggheten hos medarbetaren och kompetensförsörjningsplanering.
 9. Genom att arbeta riskbaserat kommer sårbarheter regelbundet uppmärksammas och hanteras vilket ökar upptäcktssannolikheten i sårbarheterna och minskar riskernas livslängd i verksamheten.
 10. Genom införandet av ett kommunövergripande LIS säkerställs en sammanhängande arbetsmetodik för hela kommunens verksamhet med förbättrad respons som resultat.

Finansiering

Arbetet i Fas 1 finansieras delvis genom MSB beredskapsanslag 2:4, då kommunen anställt en AVA-tjänst under 2022 samt fått beviljat användning för utbildning. Trygghets- och säkerhetsamordnare med fokus informationssäkerhet anställs på KLF och kommer driva arbetet som Informationssäkerhetssamordnare för KLF samt ingå i projektledningen tillsammans med informationssäkerhetsansvarig.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467-1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Arbetet i första fasen med att skapa ökad informationssäkerhet kommer att utföras genom arbetstid som frigörs i huvudsak från AVA-tjänsten från enheten för områdesutveckling, trygghet och säkerhet samt informationssäkerhetsansvarig från KLF. Ytterligare arbetstid kommer att tas till förfogande från beskriven styrgrupp och referensgrupp för att säkerställa riktning, beslut och att implementeringen blir genomförd på bästa sätt från ett kommunövergripande perspektiv.

Efter första fasens slut vid årsskiftet 2022/2023 finns i dagsläget en beslutad personell budget för projektgruppen enligt ovan som sedan övergår till informationssäkerhetsorganisationen.

Under Fas 2 kommer det krävas finansiering av resurser motsvarande de under Fas 1 men potentiellt även ytterligare resurser som skapas inom den planerade informationssäkerhetsorganisationen. Dessa resurser kommer vara fördelade på förvaltningarna med olika behov av arbetsgrad där arbetsgraden bedöms vara hög under dessa tre faser av implementering för att sedan minska inom förvaltningarna efter 2024 när informationssäkerhetsarbetet förvaltas inom framtagna linjeorganisation.

Nyttorealisering

Ansvarig för nyttorealisering

Målet för planen är att öka informationssäkerheten i Botkyrka kommun. En projektgrupp har satts samman med tillhörande styr- och referensgrupper för att driva utformningsarbetet av ett LIS som sedan kommer att förvaltas och realiseras som en del i ordinarie verksamhet inom varje förvaltning.

Bedömning av förändringens komplexitet

Det är en komplex förändring som på ett eller annat sätt kommer att påverka alla medarbetare i Botkyrka kommun. Förändringen som krävs för att uppnå önskvärd informationssäkerhet inom kommunen kommer innefatta förändringar i arbetssätt, organisation, process, system och kommunikation inom kommunen. Detta kommunövergripande arbete kommer att kräva stor pragmatism i införandet för att hitta rätt metodik som är hållbar över tid. Bedömningen görs att det blir en ”medel” till ”stor” påverkan på verksamhetens arbetssätt enligt beskriven skala i denna mall för styrdokumentets utformning.

PLAN

Kommunledningsförvaltningen

Dnr: KS/2022:00467–1

2022-08-24

Kod: 2.1.0.2.1

Plan för nyttorealisering

Se lösningförslag ovan samt nedan plan.

TIDPLAN Implementering av LIS

- Identifiera & Analysera – Q1-Q2 2022
- Utforma – Q3-Q4 2022
- Använda – 2023
- Följa upp och förbättra – 2024
- Implementering slutförd, övergång till daglig drift – 2024 och framåt

Under fasen ”utforma” kommer en omfattande kommunövergripande riktlinje att beredas som berör behandlingen av informationssäkerhetsarbetet inom en mängd olika områden.

På grund av riktlinjens omfattning och långsiktighet planeras det att riktlinjen i sin helhet bereds men att arbetet med implementering och efterlevnad sker i prioriteringsfaser över tid. Detta tillvägagångssätt brukas för att möjliggöra stöd inom samtliga områden men avgränsa prioriteringsordningen för implementering och efterlevnad av riktlinjen. Faserna begränsar ingen verksamhet från att stärka informationssäkerheten i annan ordning än fasindelningen utan kan ses som en rekommendation samt en indikation på hur informationssäkerhetsorganisationens arbetsinriktning kommer bedrivas.

Fas 1: Personalresurser och säkerhet, Organisation och ansvar, Hantering av tillgångar, Incidenthantering

Fas 2: Relationer med leverantörer, Anskaffning informationssystem, Styrning av behörigheter

Fas 3: Kontinuitetsplanering, Driftsäkerhet, Kommunikationssäkerhet

Fas 4: Fysisk säkerhet, Kryptering

Fas 5: Efterlevnad, Riskhantering

Punkt 29: Upphandlingsstrategi för licensförsörjning

Inga handlingar sänds ut pga av sekretess. Utskottet erbjuds möjlighet att ta del av handlingarna 21/9 kl 11-12, plan 4, Kvarnsjön

Sammanträdesprotokoll för utskottet Botkyrka som organisation 2022-09-21

Datum och tid: 2022-09-21 kl. 13:00 – 13:50
Plats: Kommunhuset, plan 4, Mälaren

Utses att justera: Presidiet och Willy Viitala (M)
Datum för justering: Måndagen den 26 september
Plats för justering: Digital justering

Sekreterare: _____ § 25 - 29
Håkan Hultgren

Ordförande: _____
Dag Ahlse (C)

Justerare: _____
Lena Ingren (S) Willy Viitala (M)

Se protokollets sista sida för digitala signaturer.

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Nämnd	Sammanträdesdatum
Utskottet Botkyrka som organisation	2022-09-21
Anslaget den	Nedtas den
2022-09-27	2022-10-19
Förvaringsplats för protokollet	
Process: 1.1.2.1 - Hantera styrelseprocess med underprocesser	
Dnr: KS/2022:00004	

Närvarolista

Ledamöter

Dag Ahlse (C), ordförande
Lena Ingren (S), vice ordförande
Emanuel Ksiazkiewicz (S)
Willy Viitala (M)
Carl Widercrantz (TUP)
Östen Granberg (SD)
Caroline Blom (KD)

Ersättare

Tuva Lund (S)
Marcus Ekman (S)
Kia Hjelte (M)
Karin Nakamura Lindholm (TUP)
Niklas Gladh (MP)
Ing-Marie Viklund (L)

Övriga deltagare

Helena Karlsson, biträdande kommundirektör
Peter Norén, upphandlingschef
Alexander Demirci, upphandlare
Per Sjödin, förhandlingschef
Peter Sjölund, informationssäkerhetssamordnare
Mattias Markenstrand, trygghets- och säkerhetssamordnare
Leila Koivumäki, kommunsekreterare

Innehållsförteckning

Ärende för beslut	
Svar på ledamotsinitiativ – Högre friskvårdsbidrag – friskare medarbetare och en mer attraktiv arbetsgivare	§ 25/2022
Fördelning av kompetensfondens medel 2023 - samt återrapportering 2021	§ 26/2022
Riktlinje för informationssäkerhet	§ 27/2022
Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun	§ 28/2022
Upphandlingsstrategi för licensförsörjning	§ 29/2022

§ 25

Svar på ledamotsinitiativ – Högre friskvårdsbidrag – friskare medarbetare och en mer attraktiv arbetsgivare KS/2022:00326

Beslut

Utskottet Botkyrka som organisation anser ledamotsinitiativet besvarat.

Sammanfattning

Botkyrka kommun arbetar aktivt förebyggande i hälsofrågor och friskvårdsbidraget är en av flera förmåner och stödinsatser som kommunen kan erbjuda sina medarbetare.

Kommunledningsförvaltningens bedömning är att det sammanlagda värdet på förmåner kopplat till friskvårdsaktiviteter ligger i nivå med jämförbara kommuner.

Endast 50 % av medarbetarna utnyttjade förmånen förra året och därför föreslås att kommunen ska med riktande informationsinsatser för att få fler medarbetare att utnyttja förmånen.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse.

I ärendet yttrar sig Willy Viitala (M) och Niklas Gladh (MP).

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

§ 26

Fördelning av kompetensfondens medel 2023 - samt återrapportering 2021 KS/2022:00320

Beslut

1. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner förslaget till fördelning av kompetensfondens medel om 10 miljoner kronor för år 2023.
2. Medlen föreslås disponeras fritt mellan beviljade insatser.
3. Utskottet Botkyrka som organisation godkänner att nämnderna ges möjlighet att vid behov prioritera andra nödvändiga kompetensutvecklingsinsatser än de föreslagna förutsatt att dessa ligger i linje med de beslutade insatserna.
4. Utskottet Botkyrka som organisation tar del av och godkänner nämndernas återrapportering av 2021.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har sedan 2011 en kompetensfond där det årligen avsätts medel för kompetensutveckling i syfte är att finansiera olika kompetensutvecklingsinsatser i form av kompetenshöjning, fortbildning och andra insatser som stöd för utveckling av olika yrkesgrupper.

Kommunfullmäktige beslutar i årsredovisningen om hur stor summa som får delas ut från fonden för nästkommande år. Fonden kan dela ut högst 10 miljoner kronor under ett år. Avsättning till fonden kan endast göras då kommunen har ett positivt resultat i balanskravsutredningen i årsredovisningen. I april 2022 beslutade kommunfullmäktige i samband med beslut om årsredovisning 2021 att utdela 10 miljoner kronor från fonden för år 2023.

Utskottet Botkyrka som organisation beslutar om fördelning av medel för kommande verksamhetsår under hösten före aktuellt år. Hösten 2022 beslutar utskottet fördelning till nämnderna för år 2023.

Tre nämnder har ansökt om medel ur kompetensfonden för att finansiera yrkesinriktade kompetensutvecklingsinsatser under år 2023.

Återrapporteringen av insatser år 2021 visar att merparten av de beviljade insatserna har genomförts enligt plan, som exempelvis formella utbildningar

för att öka kvalitén i verksamheterna. Samtliga förvaltningarna har medel som ej hunnit nyttjas. Det är två förvaltningar som överfört ej nyttjade medel till utbildningsinsatser 2022.

Nämnder anmodas att ta hänsyn till att kompetensfondens medel kan justeras av kommunfullmäktige och därför planera sitt kompetensutvecklingsarbete därefter.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2022-04-19.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

§ 27

Riktlinje för informationssäkerhet KS/2022:00464

Beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår kommunstyrelsen besluta:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Riktlinje för informationssäkerhet i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

Riktlinjen gällande Informationssäkerhet syftar till att konkretisera den antagna policyn för informationssäkerhet och är en del i ledningssystemet för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen beskriver den grundsäkerhetsnivå som ska gälla för all informationsbehandling i Botkyrka kommun som blivit klassad i nivå 1 till 3 för ett eller flera av skyddsområdena konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet. Riktlinjen är uppdelad i olika kapitel där det beskrivs och ges stöd till hur informationssäkerheten ska bedrivas inom respektive område. Riktlinjen är utformad utifrån riktlinjer för styrdokument i Botkyrka samt följer i stora delar samma struktur som ISO 27001, Riktlinjer för informationssäkerhetsåtgärder och har skapats med hjälp av MSB:s metodstöd för ledningssystem för informationssäkerhet (LIS).

Riktlinjen ämnar vara ett arbetsverktyg i Botkyrka kommuns långsiktiga arbete att höja informationssäkerhetsnivån, inte för att kunna efterlevas direkt vid införande. Riktlinjen har reviderats utifrån de remissvar som har inkommit från förvaltningarna för att bemöta de kommentarer om förtydligande som har uppstått.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2022-08-24.

I ärendet yttrar sig Emanuel Ksiazkiewicz (S).

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

§ 28

Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun KS/2022:00467

Beslut

Utskottet Botkyrka som organisation föreslår kommunstyrelsen besluta:

Kommunstyrelsen antar dokumentet Plan för informationssäkerhet i Botkyrka kommun 2022–2025.

Sammanfattning

Planens målbild är att lyfta Botkyrka kommuns förmåga inom informationssäkerhetsområdet från nuvarande nivå till önskad nivå. För att höja nivån på hela kommunens förmåga behöver samtliga förvaltningar arbeta tillsammans, där kommunledningsförvaltningen är initiativtagare, projektdrivande samt stödjande part.

I dagsläget görs flertalet bra initiativ inom kommunens verksamheter men det finns ingen kommunövergripande plan eller inriktning. Detta tvingar verksamheterna till att vara autonoma utan central samordning och styrning. Konsekvenserna av detta tillstånd är förutom ökade kostnader och ineffektivitet också att kommunen som helhet lämnas sårbar.

Planen föreslår att:

- Implementera ett kommunövergripande ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) i enlighet med ISO 27000 och MSB metodstöd.
- Utbilda alla medarbetare, berörda chefer och ledning i informationssäkerhet.
- Implementera kommunövergripande styrdokument (Policy, Riktlinje, Regler).
- Klassa all information.
- Genomför risk- och sårbarhetsanalys och Gap-analyser utifrån ISO27000 serien samt interna och externa krav och mål.
- Definiera en informationssäkerhetsorganisation som kan förvalta och utveckla informationssäkerheten över tid.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2022-09-20.

I ärendet yttrar sig Emanuel Ksiazkiewicz (S) och Kia Hjelte (M).

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

§ 29

Upphandlingsstrategi för licensförsörjning KS/2022:00379

Beslut

Utskottet Botkyrka som organisation fastställer förslaget till upphandlingsstrategi för upphandling av programvaror och licenser enligt till ärendet hörande bilaga.

Sammanfattning

Befintligt avtal löper ut vid årsskiftet och det befintliga avtalet kommunen har idag är ett licensavtal via Atea. Fokuset för att förnya detta kommer att dels baseras på att göra ett nytt avrop via Addas Ramavtal Programvaror och molntjänster 2019.

Kommunen köper denna typ av licenser och programvara för cirka 25 miljoner kronor per år.

I ärendet yttrar sig Östen Granberg (SD) och Willy Viitala (M).

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	HÅKAN HULTGREN	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_07cb4b9c7cea5a3ff01a00e5cb0b275183	
DATUM & TID:	2022-09-23 11:47:58 +02:00	

NAMN:	LENA INGREN	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_05e3e446421f7f3d4c8749e736adf0b020	
DATUM & TID:	2022-09-23 13:27:57 +02:00	

NAMN:	Willy Lennart Viitala	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_06a61f438c161e7e1844a62b8790981470	
DATUM & TID:	2022-09-23 14:56:04 +02:00	

NAMN:

DAG ALSE

IDENTIFIKATIONSTYP:

Svensk e-legitimation

IDENTIFIKATIONS-ID:

_085b5fe3df24ece575c1763f516c1d3df6

DATUM & TID:

2022-09-23 15:16:21 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-09-23 15:16:28 +02:00
Ref: 48946SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)